

## **ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ**

**ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА УСОГЛАСЕНОСТ НА  
АД МЕПСО-СКОПЈЕ ВО ОДНОС НА ОБВРСКИТЕ КОИ ПРОИЗЛЕГУВААТ ОД  
СОПСТВЕНИЧКОТО РАЗДВОЈУВАЊЕ  
ЗА 2024 ГОДИНА**

Февруари, 2025

© 2024 МЕРСО АД – Скопје

Освен ако не е поинаку наведено, овој Извештај и податоците дадени во него се сопственост на МЕРСО АД - Скопје. Податоците дадени во Извештајот претставуваат информации од јавен карактер и истите се од информативна природа и не може да се користат за други цели.

Извештајот е подготвен од **Саша Максимовски**,  
Службеник за усогласеност на АД МЕРСО – [sasa.maksimovski@mepso.com.mk](mailto:sasa.maksimovski@mepso.com.mk).

Наодите, ставовите и заклучоците се ексклузивно право на авторот и не задолжително ги изразуваат ставовите на МЕРСО АД – Скопје.

Содржина:

<b>1</b>	<b>Основ за изработка на извештајот .....</b>	<b>4</b>
1.1	Закон за енергетика.....	4
1.2	Статут на АД МЕПСО .....	5
1.3	Програма за усогласеност на АД МЕПСО – Скопје .....	5
1.4	Правилник за работењето на Службеникот за усогласеност .....	5
1.5	Именување на Службеник за усогласеност на АД МЕПСО .....	5
1.6	Начин на следење на спроведувањето на Програмата и изработка на извештајот .....	5
1.7	Методологија на изработка на Извештајот.....	6
<b>2</b>	<b>Сопственичко раздвојување на Операторот на електропреносниот систем .....</b>	<b>7</b>
2.1	Сопственичко раздвојување на електропреносниот систем .....	7
2.2	Воспоставување на организирани пазар на електрична енергија.....	7
<b>3</b>	<b>Примена на Програмата за усогласеност .....</b>	<b>11</b>
3.1	Независност на Управен одбор и Надзорен одбор на АД МЕПСО – Скопје .....	11
3.2	Следење на работата на Надзорниот одбор на АД МЕПСО - Скопје .....	12
3.3	Овозможување на транспарентен, објективен и недискриминаторен однос кон корисници на електропреносниот систем од страна на АД МЕПСО Скопје.....	15
3.3.1	Утврдување на принципи за недискриминација на корисниците на ЕПС .....	15
3.3.2	Политика на интегритет.....	15
3.4	Следење на работата на службата за приклучоци.....	17
3.5	Координација и соработка со други оператори на електропреносни системи и учество во работата на регионални и меѓународни организации. ....	32
3.6	Следење на работата на Управниот Одбор .....	32
3.7	Следење на реализација на капитални инвестиции .....	32
3.8	Предизвици, состојби и мерки.....	37
3.9	Соработка со Службата за Оперативен контролинг, план и анализа и стратешко планирање и развојни анализи.....	41
3.9.1	СОРАБОТКА СО СЛУЖБАТА ЗА ОПЕРАТИВЕН КОНТРОЛИНГ, ПЛАН И АНАЛИЗА .....	41
3.9.2	СОРАБОТКА СО СЛУЖБАТА ЗА СТРАТЕШКО ПЛАНИРАЊЕ И РАЗВОЈНИ АНАЛИЗИ .....	43
3.9.3	СОРАБОТКА СО СЛУЖБАТА ЗА ВНАТРЕШНА РЕВИЗИЈА.....	46
<b>4</b>	<b>Начин на следење на Програмата за усогласеност со мерки за идно постапување.....</b>	<b>47</b>
4.1	Едукација и обука на вработените од страна на Службеникот за усогласеност .....	47
4.2	Комуникациски канали .....	48
4.3	Оценки, наоди и препораки .....	49
<b>5</b>	<b>Заклучоци и клучни препораки во Извештајот за 2024 година.....</b>	<b>51</b>
5.1	Спроведување на мерките со кои се спречува дискриминација и нетранспарентност .....	51
5.2	Почитување на правилата за однесување од страна на вработените.....	52
5.3	Начин на следење на Програмата и известување .....	52
5.4	Клучни заклучоци и препораки.....	52

## **1 Основ за изработка на извештајот**

Правниот основ за изработка и објавување на овој годишен Извештај за спроведување на програмата за усогласеност на АД МЕПСО во однос на обврските кои произлегуваат од сопственичкото раздвојување (во понатамошниот текст – Извештај) е врз основа на одредбите од Законот за енергетика, Статутот на операторот на електропреносниот систем на Република Северна Македонија, Акционерско Друштво за пренос на електрична енергија и управување со електроенергетскиот систем, во државна сопственост, Скопје (во понатамошниот текст - Статут на АД МЕПСО), Програмата за усогласеност на АД МЕПСО Скопје и Правилникот за работењето, овластувањата, правата и обврските на Службеникот за усогласеност (во понатамошниот текст – Правилник за работењето).

Во таа насока овој Извештај претставува краток преглед на активностите и работењето на Службеникот за усогласеност при АД МЕПСО во следењето на спроведувањето на Програмата за усогласеност на АД МЕПСО – Скопје во однос на обврските кои произлегуваат од сопственичкото раздвојување (во понатамошниот текст – Програма за усогласеност). Од друга страна овој Документ претставува израз на посветеноста на АД МЕПСО – Скопје кон реализирање на своите активности на независен, транспарентен, недискриминаторен и објективен начин.

Во однос на содржината во Извештајот за 2024 година има квалитативни и квантитативни дополнувања со делови кои од апликативен, но и од научен и методолошки аспект е потребно да бидат составен дел на ваков тип на документ. Имено дополнувањето е направено во точките 1.7, 3.3.1, 3.3.2, 3.7 и 5.4 кои се однесуваат на опис на методологија на изработка на Извештајот, утврдување на принципи за недискриминација, индикатори за следење на динамика на реализација на капиталните инвестиции, политиката на интегритет и клучните препораки за подобрување на процесите во АД МЕПСО.

Предизвиците со кој се соочува енергетскиот сектор се големи особено во време кога пазарот на електрична енергија сеуште не е целосно стабилизирани, пред се под влијанието на енергетската криза која започна во 2021 година која продолжи во 2022 и 2023 година, а која има и свое влијание во текот на 2024 година.

Во тој контекст и работењето на АД МЕПСО, но и на целиот енергетскиот сектор во Република Северна Македонија и во 2024 година беше исклучително сложена што се рефлектира како на работењето така и на резултатите на АД МЕПСО.

### **1.1. Закон за енергетика**

Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија” бр. 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија” бр. 96/19, 236/22, 134/24 и 147/24), во членот 73 го обврзува Операторот на електропреносниот систем, независно од организационата форма, да донесе Програма за усогласеност со која се утврдуваат мерките кои треба да придонесат да се оневозможи дискриминација на корисниците на електропреносниот систем, да се утврдат обврските на вработените во спроведувањето на Програмата и да се утврди начинот на следење на спроведувањето на истата.

Во членот 74 став 2 од Законот за енергетика, пропишано е назначување на Службеник за усогласеност, како лице одговорно за следење на спроведувањето на Програмата.

Ставот 8 алинеја 1 од истиот член го обврзува Службеникот за усогласеност да го следи спроведувањето на Програмата и да подготвува Годишен извештај за превземените мерки за нејзино спроведување, кој го доставува до Регулаторна комисија за енергетика, водни услуги и услуги за управување со комунален отпад на Република Северна Македонија во понатамошниот текст на Извештајот се користи „Регулаторна Комисија за енергетика, (РКЕ)

## **1.2. Статут на АД МЕПСО**

Членот 35-а од Статутот на АД МЕПСО го пропишува именувањето на Службеникот за усогласеност од страна на Надзорниот Одбор, по претходна согласност од Регулаторна комисија за енергетика.

Согласно членот 35-г став 1 алинеја 1, Службеникот за усогласеност е должен да го следи спроведување-то на Програмата за усогласеност и да изработува Годишен извештај кој го доставува до Регулаторна комисија за енергетика.

## **1.3. Програма за усогласеност на АД МЕПСО – Скопје**

Врз основа на член 73 од Законот за енергетика, а во согласност со член 19 од Статутот на АД МЕПСО - Скопје, Управниот одбор на АД МЕПСО, по одобрување од Регулаторната комисија за енергетика, донесе Програма за усогласеност на АД МЕПСО - Скопје во однос на обврските кои произлегуваат од сопственичкото раздвојување.

Во членот 5 став 2 алинеја 1 од Програмата за усогласеност е нотирана обврската на Службеникот за усогласеност за следење на спроведувањето на Програмата и изработка на годишен Извештај за нејзино спроведување, кој го доставува до Регулаторна комисија за енергетика.

## **1.4. Правилник за работењето на Службеникот за усогласеност**

Врз основа на член 74 од Законот за енергетика и член 35-д од Статутот на АД МЕПСО, а постапувајќи по Решението за одобрување на условите со кои се уредува мандатот и условите за вработување на Службеникот за усогласеност на Регулаторна комисија за енергетика, Управниот одбор на АД МЕПСО - Скопје донесе Правилник за работењето, овластувањата, правата и обврските на Службеникот за усогласеност.

Членот 8 став 1 од Правилникот ја пропишува обврската на Службеникот за усогласеност за доставување на годишни извештаи. Во ставот 3 од истиот член е дадена и листа на потребни информации кои треба да ги содржи Извештајот. Истотака, во член 6 од Правилникот е даден и делокругот на работењето на Службеникот за усогласеност.

## **1.5. Именување на Службеник за усогласеност на АД МЕПСО**

Со Одлука на Надзорниот Одбор на АД МЕПСО бр.02-6481/2 од 02 Ноември 2023 година, а врз основа на спроведениот конкурс за именување на Службеник за усогласеност бр.04-6053 од 12.10.2023 година, за Службеник за усогласеност на АД МЕПСО се именува Саша Максимовски.

Врз основа на Решението за одобрување на назначување за службеник за усогласеност на АД МЕПСО – Скопје од РЕК бр.02-2306/2 од 13.11.2023, НО донесе Одлука за усвојување на текстот на Договорот за обезбедување на услуги од службеник за усогласеност во АД МЕПСО бр.02-7005/4 од 23.11.2023 година со што Претседателот на НО потпиша Договор за обезбедување на услуги од службеник за усогласеност бр.04-7000 од 23.11.2023 година.

## **1.6. Начин на следење на спроведувањето на Програмата и изработка на извештајот**

Службеникот за усогласеност ја следи реализацијата на Програмата и го подготвува годишниот Извештај од аспект на:

- независност, транспарентност, објективност и непристрасност во работењето на АД МЕПСО – Скопје;
- оневозможување на дискриминација на корисниците на електропреносниот систем по било кој основ;
- доверливост на деловните податоци на корисниците на електропреносниот систем;
- координација и соработка на АД МЕПСО - Скопје со други оператори на електроенергетски системи, размена на податоци со операторите на други

електропреносни системи и учество во работата на регионални и меѓународни организации;

- едукација и информирање на Управниот одбор на АД МЕПСО - Скопје и Надзорниот одбор на АД МЕПСО - Скопје и вработените на АД МЕПСО - Скопје во врска со постапување во согласност со начелата за независност, транспарентност и непристраност.

Во функција на изработка на Извештајот, АД МЕПСО - Скопје е должен на Службеникот за усогласеност да му ги даде на увид сите податоци и информации потребни за остварување на неговите овластувања и по негово барање, да му овозможи пристап до сите простории во кои ја врши својата дејност.

### **1.7. Методологија на изработка и структура на Извештајот**

Методологијата на изработка на Извештајот го претставува начинот и постапката на подготовка и изработка и се состои од 3 (три) фази и тоа:

- Подготвителна фаза, која опфаќа следење на сите активности, процеси и постапки при носење на одлуки од страна на УО и НО на АД МЕПСО, анализа на предложените и усвоените акти, односно подготвителната фаза е еден вид на истражувачка фаза каде се креира потребната база на податоци, информации за да се добијат релевантни влезни податоци за изработка на Извештајот. Во оваа фаза се собираат сите официјални Извештаи и Програми креирани од страна на Сектори, Подружници, Служби, Оддели и други организациски единици на АД МЕПСО, како и Извештаи од ревизии (внатрешни и надворешни) и други релевантни документи. Во подготвителната фаза се спроведуваат и разговори и интервијуа со носители на активности и процеси во функција на обезбедување на дополнителни мислења предлози и сугестии за подобрување на процесите. Имено, подготвителната фаза има голема важност, бидејќи квалитетот на влезните податоци е сушинско значење од кој зависи релевантноста на Извештајот. Оваа фаза трае за цело време што значи дека е континуирана цела година со интензитет како што се одвива динамика на работа на АД МЕПСО.
- Прелиминарна фаза, која опфаќа сублимирање на податоците од подготвителната фаза, нивна анализа и проверка при што се пристапува кон пишување на Извештајот како еден вид на нацрт или прелиминарен Извештај кој се комуницира со соодветни авторитети и менаџерски тимови со цел да се прочисти со соодветни сугестии и надополнувања се во интерес на добивање на квалитетен Извештај.
- Финална - верификациона фаза, е фаза каде се утврдува конечниот текст на Извештајот и најдоцна до 31 јануари се доставува до РКЕВУ за одобрување, при што од страна на РКЕВУ се разгледува и се даваат соодветни сугестии кои се доставуваат до Службеникот за усогласеност кој ги инкорпорира во финалната верзија на Извештајот и ја доставува за одобрување и верификација на Извештајот. По што следи информирање на УО и НО за наодите од Извештајот, клучните препораки и заклучоци кои имаат функција и цел за подобрување на процесите и ефикасноста во работењето и квалитетот на услугите кон корисниците на ЕПС.

Структурата на извештајот е во стандарден формат за ваков тип на документ и се состои од 5 (пет) посебни дела и тоа: (1) Правен основ за изработка на Извештајот, (2) Сопственичко раздвојување на операторот на електропреносниот систем, (3) Примена на Програмата за усогласеност, (4) Начин на следење на Програмата за усогласеност со мерки за идно постапување, (5) Заклучоци и клучни препораки.

Извештајот е документ од висок степен на важност кој ја отсликува состојбата во однос на обврските кои произлегуваат од сопственичкото раздвојување работата на АД МЕПСО, како и од аспект на усогласеност со законската регулатива на постапките, процесите, активностите кој според позитивна законска регулатива ги спроведува АД МЕПСО.

## **2 Сопственичко раздвојување на Операторот на електропреносниот систем**

АД МЕПСО - Скопје е Друштво кое врши дејност пренос на електрична енергија и управува со електропреносниот систем во Република Северна Македонија. АД МЕПСО – Скопје е носител на лиценца за вршење на енергетска дејност пренос на електрична енергија, издадена со Одлука од 14 ноември 2005 година, изменета со Одлука од 21 март 2017 година и изменета со Одлука од 12 јули 2019 година, која е со рок на важност до 14 ноември 2040 година.

Врз основа на барањето за сертификација на операторот на системот за пренос на електрична енергија, доставено од АД МЕПСО до Регулаторна комисија за енергетика бр.12-2259/1 од 27.11.2018 година, Регулаторна комисија за енергетика донесе Одлука за сертификација и назначување на оператор на електропреносниот систем на Република Северна Македонија бр.02-2851/1 од 15.08.2019 година.

### **2.1. Сопственичко раздвојување на електропреносниот систем**

Во функција на исполнување на обврските од сопственичко раздвојување на операторот на електропреносниот систем согласно Законот за енергетика АД МЕПСО - Скопје како носител на лиценца за пренос на електрична енергија не може да има лиценци и да биде вклучено во вршење на дејностите производство, дистрибуција, трговија и снабдување со електрична енергија и не може да има лиценца за организирање и управување со пазарот на електрична енергија. Имајќи го ова во предвид АД МЕПСО - Скопје основа и е сопственик на друштвото Македонски оператор на пазар на електрична енергија - МЕМО ДООЕЛ Скопје, запишано во Централен Регистар на 8 октомври 2018.

Друштвото со ограничена одговорност основано од едно лице, Национален оператор на пазар на електрична енергија - МЕМО ДООЕЛ-Скопје, е основано согласно Член 88 од Законот за енергетика и од 25.09.2019 година е носител на лиценца за вршење енергетска дејност Организирање и управување на пазарот на електрична енергија согласно Одлука за издавање на лиценца за вршење на енергетска дејност организирање и управување на пазарот на електрична енергија од Регулаторната комисија за енергетика која се применува од 01.10.2019 година.

Согласно Одлуката за назначување на операторот на пазар на електрична енергија за оператор на организираниот пазар на електрична енергија донесена од страна на Владата на Република Северна Македонија на седницата одржана на 9 септември 2020 година, Националниот оператор на пазар на електрична енергија - МЕМО ДООЕЛ Скопје е назначен да го воспостави и води организираниот пазар на електрична енергија на територија на Република Северна Македонија. За таа цел Регулаторната Комисија за енергетика на РСМ издаде нова Одлука за изменување на Одлука за издавање на лиценца за вршење на енергетска дејност организирање и управување на пазарот на електрична енергија со архивски број УП1 бр.12-15/19 од 31.10.2022 година.

### **2.2. Воспоставување на организирани пазар на електрична енергија**

Започнувајќи од 10.05.2023 година МЕМО ДООЕЛ Скопје го воспостави организираниот пазар на електрична енергија кој отпочна да работи во сегментот ден-однапред со што започна со работа т.н. берза на електрична енергија во Република Северна Македонија. Најпрво треба да се евидентира дека во текот на 2024 година се извршени персонални промени на менаџментот во МЕМО ДООЕЛ Скопје, односно од страна на Управниот одбор на АД МЕПСО во својство на Собир на содружници на Националниот оператор на пазар на електрична енергија МЕМО ДООЕЛ Скопје на 01.08.2024 година донесе Одлука за отповикување на Управителот на МЕМО ДООЕЛ Скопје Симон Шутиноски заведена под архивски број УО бр.02-5161/1. Воедно истиот ден 01.08.2024 година со Одлука за избор на Управител на МЕМО ДООЕЛ Скопје заведена под архивски број УО бр.02-5161/12 е избран Зоран Ѓорѓиевски за нов Управител на МЕМО ДООЕЛ Скопје, што како дипл.е.инг. има искуство и знаење што е доволна гаранција за успех бидејќи подолг период работи и е вклучен во сите процеси на работење и развој на МЕМО ДООЕЛ.

➤ **Краток опис на организациската структура на МЕМО ДООЕЛ-Скопје**

Согласно важечкиот Правилник за систематизација на работните места на Националниот оператор на пазар на електрична енергија – МЕМО ДООЕЛ – Скопје заведена под архивски број 03-2/1 од 02.01.2024 година, претставува организациона целина составена од три оддели со соодветни служби и тимови кои се во функција на потребите за непречено, ефикасно и навремено одвивање на работите кои се делокруг на работа на МЕМО ДООЕЛ-Скопје, оформени се следниве функционални работни единици:

- **Оддел за правни, финансиски и општи работи**
  - Служба за правни работи и човечки ресурси
  - Служба за финансиско-сметководствени работи
  - Тим за ИТ поддршка и маркетинг
- **Оддел за управување на пазарот на електрична енергија**
  - Служба за управување и планирање на пазарот на електрична енергија
  - Служба за пресметка на тарифа и отстапувања
- **Оддел за обновливи извори на енергија и организиран пазар на електрична енергија**
  - Координација на проекти
    - Тим за надзор на организираниот пазар
    - Тим за клиринг и порамнување
  - Служба за пазарни операции на организиран пазар на електрична енергија
    - Тим за пазар ден однапред и пазар во текот на денот
    - Тим за аукции за гаранции на потекло
  - Служба за обновливи извори на електрична енергија
    - Тим за повластени производители на електрична енергија
    - Тим за издавање на гаранции на потекло

Воедно треба да се нагласи дека заклучно со 31.12.2024 година се ажурира Регистарот на Учесници на пазарот на електрична енергија кој е објавен на веб страната на операторот на пазар на електрична енергија - МЕМО ДООЕЛ Скопје, така што вкупниот број на учесници изнесува 99 од кои се дадени во табела 1.

**Табела 1. Типови на учесници на пазарот на електрична енергија**

	Тип на учесник	кратенка	Број на регистрирани УП
1	ПРОИЗВОДИТЕЛ	РЕЕ	14
2	ПРОИЗВОДИТЕЛ СО ПРЕМИУМ тарифа	РЕЕР	0
3	ВИРТУЕЛЕН ПРОИЗВОДИТЕЛ	VPЕЕ	17
4	КВАЛИФИКУВАН ПОТРОШУВАЧ	ЕС	9
5	ТРГОВЕЦ	Т	23
6	ПРОИЗВОДИТЕЛ (со најголем инсталиран капацитет во РСМ)	РЕЕ/ЈУ	1
7	СНАБДУВАЧ	S	28
8	УНИВЕРЗАЛЕН СНАБДУВАЧ	STP	1
9	СНАБДУВАЧ ВО КРАЕН СЛУЧАЈ	LRS	1
10	ОПЕРАТОР НА ПРЕНОСЕН СИСТЕМ	OEPS	1
11	ОПЕРАТОР НА ДИСТРИБУТИВЕН СИСТЕМ	ODS	2
12	ОПЕРАТОР НА ПАЗАР НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА	OEPE	1
13	ОПЕРАТОР НА ОРГАНИЗИРАН ПАЗАР НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА - МЕМО ДООЕЛ Скопје	EXCH	1
	<b>Вкупно учесници на пазарот на ЕЕ</b>		<b>99</b>

Извор: Годишен преглед за работењето на МЕМО за 2024 година, стр.6

линк: [https://www.memo.mk/?page\\_id=242314](https://www.memo.mk/?page_id=242314)



Треба да се истакне дека со измените на Законот за енергетика (Сл.весник 236/22) МЕМО ДООЕЛ Скопје е назначен за тело за издавање и администрирање на гаранции за потекло на електрична енергија, води регистар на издадени, пренесени и поништени гаранции за потекло на електричната енергија.

Со цел за успешно администрирање на гаранции за потекло на електрична енергија од страна на МЕМО ДООЕЛ Скопје се изработија следните подзаконски акти и тоа:

- Предлог - Правилник за администрирање на гаранции за потекло на ЕЕ,
- Предлог - Договор за регистрација во Регистарот на гаранции за потекло на ЕЕ,
- Предлог - тарифи за утврдување на висината на надоместокот за издавање, пренос или признавање на Гаранција за потекло на електричната енергија.

Претходно наведените документи ќе бидат усвоени после усвојување на Уредбата за гаранции на потекло од страна на Владата на Република Северна Македонија.

Во септември 2024 година, МЕМО стана член-набљудувач на Асоцијацијата за издвачки тела (AIB) која е водечка европска асоцијација посветена на транспарентност во енергетското сертифицирање преку стандардизирање на гаранциите на потекло на земјите од Европа.

Воспоставувањето на платформа за тргување со ГП во согласност со REDII и европскиот систем за енергетски сертификати (EESCS) и учеството во европскиот HUB за препознавање на ГП во Европа се големи придобивки за МЕМО ДООЕЛ Скопје. Воедно се подготвува тендерска документација за набавка на сервис провајдер за формирање на регистарот за гаранции на потекло.

Службеникот за усогласеност во текот на целата година го следеше воведувањето и спроведувањето на функционалната независност на двата субјекти. За таа цел Службеникот присуствуваше на состаноците на Управниот одбор во својство на Собир на содружници на МЕМО ДООЕЛ, при што во 2024 година се одржани 5 состаноци на УО во својство на содружници на МЕМО ДООЕЛ.

Управниот Одбор на АД МЕПСО во својство на Собир на содружници на МЕМО ДООЕЛ ги разгледуваше и донесе следните одлуки:

- Управниот Одбор на АД МЕПСО во својство на Собир на содружници на МЕМО ДООЕЛ го разгледа и усвои Годишниот финансиски извештај на Националниот оператор на пазар на електрична енергија - МЕМО ДООЕЛ Скопје за 2023 година, заверен со арх.бр. 02-1364 на 07.02.2024 година.

Врз основа на Годишниот финансиски извештај вкупните приходи на МЕМО ДООЕЛ – Скопје за 2023 година изнесуваат 4.215.566.669,00 денари. Приходите за *регулираната* дејност за организирање и управување со пазарот на електрична енергија, врз основа на тарифата одобрена од Регулаторна комисија за енергетика, периодот 01.01.2023 – 31.12.2023 година изнесува 57.585.134,00 денари односно 1.37 % од вкупните приходи. Приходите од *продажба* на електрична енергија од повластените производители изнесуваат 2.018.195.009,00 денари односно 47,87% од вкупните приходи. Приходите од *дебалансот* кои служат за исплата на повластените производители на електрична енергија изнесуваат 52.105.909,00 денари односно 1.24% од вкупните приходи, додека *финансиските* приходи во 2023 година изнесуваат 1.291.151,00 денари.

Вкупните расходи изнесуваат 4.226.014.121,00 денари од кој оперативните расходи изнесуваат 73.233.223,00 денари, трошоците за набавка на електрична енергија од повластените производители, трошоците за дебаланс изнесуваат и трошоците за купување на електрична енергија од берза вкупно изнесуваат 4.084.712.682,00 денари (финансиска неутралност). Додека трошоците за амортизацијата на основните средства за 2023 година изнесува 11.332.431,00 денари, трошоците за дебаланс (финансиска неутралност) изнесуваат 56.700.881,00, а финансиските расходи заземаат учество со износ од 34.904,00 денари.

Врз основа на податоците од извештаите и донесените одлуки за реинвестирање може да се заклучи дека во 2023 година остварен е негативен финансиски резултат-загуба од редовното работење, при што УО на АД МЕПСО усвои Одлука за покривање на загуби по годишна сметка за 2023 година бр.05-1311/1 од 06.02.2024 годинаво износ од:

- |                           |               |        |
|---------------------------|---------------|--------|
| ○ Загуба пред оданочување | 10.447.452,00 | денари |
| ○ Загуба по оданочување   | 10.447.452,00 | денари |
- Управниот Одбор на АД МЕПСО во својство на Собир на содружници на МЕМО ДООЕЛ ги разгледа и усвои Годишната сметка на МЕМО ДООЕЛ за претходната деловна година (доставено со арх.бр.05-1311/3 од 07.02.2024) како и Годишниот извештај за работењето на МЕМО ДООЕЛ за претходната деловна година (доставено со арх.бр.01-1311/5 од 07.02.2024).
  - Управниот одбор на АД МЕПСО во својство на Собир на содружници на МЕМО ДООЕЛ ја разгледа и усвои Одлуката за покривање на загуби по годишна сметка за 2023 година на МЕМО ДООЕЛ, заверена под арх.бр.05-1311/1 од 06.02.2024 година
  - Управниот Одбор на АД МЕПСО во својство на Собир на содружници на МЕМО ДООЕЛ ја разгледа и усвои Одлуката за распределување на добивката по годишната сметка за 2023 година на МЕМО ДООЕЛ, заверена под арх.бр.05-1311/2 од 06.02.2024 година, и тоа со следната намена:

○ Загуба пред оданочување	10.447.452,00	денари
○ Загуба по оданочување	10.447.452,00	денари
○ Данок од добивка	/	денари
○ Добивка по оданочување	/	денари
○ Задолжителна општа резерва 5% од нето добивката	/	денари
○ Реинвестирање на добивка	/	денари

Управниот Одбор на АД МЕПСО во својство на Собир на содружници на МЕМО ДООЕЛ ја разгледа и усвои Одлуката за одобрување на План и Програма за работа за 2025 година на МЕМО ДООЕЛ, заверена под арх.бр.02-9867 од 17.09.2024 година.

МЕМО ДООЕЛ Скопје, согласно Правилникот за начинот и условите за определување на регулиран максимален приход и регулирани просечни тарифи за пренос на електрична енергија, организирање и управување на пазарот на електрична енергија и дистрибуција на електрична енергија на 30.09.2024 година до Регулаторната комисија за енергетика, водни услуги и услуги за управување со комунален отпад поднесе Барање за одобрување на регулиран максимален приход и регулирана просечна тарифа за вршење на регулирана енергетска дејност организирање и управување со пазрот на електрична енергија за регулиран период 2025 година заведено под бр.0306-10330/4, со кое бараше одредување на износ на регулирана просечна тарифа од 0,021843 ден./kWh. По разгледување на барањето од страна на РКЕ беше донесена Одлука за одобрување на регулиран максимален приход и регулирана тарифа во износ од 0,0146 ден./kWh.

За МЕМО ДООЕЛ Скопје како оператор на организираниот пазар на електрична енергија важно е да се напоменат и следниве активности:

- МЕМО ДООЕЛ Скопје е активен член на проектот за успешно спојување на организираниот пазар на ЕЕ со пазарот на електрична енергија помеѓу GR-MK-AL-NK Connect for Growth, проект кој се реализира по иницијатива на USAID, а се вклучени РКЕВУ, Владата на РСМ и Energy Community. Имено, МЕМО ДООЕЛ Скопје е активен член на проектот кој има за цел да ја зајакне интеграцијата на организираниите пазари на електрична енергија во регионот. Во проектот учествуваат претставници од организираниите пазари, електропреносните систем оператори и регулаторите од сите засегнати земји. Во овој проект претставници на МЕМО активно учествуваат во

работните групи и управувачките комитети со цел што поскоро завршување на проектот и интеграција на македонскиот пазар на електрична енергија со европскиот, и

- MEMO ДООЕЛ Скопје е активен член во формираната работна група од страна на Енергетската заедница JET EnC – Joint expert team EnC која има задача да го води процесот на интегрирање на пазарите ден-однапред од западен Балкан со Европските пазари ден-однапред.
- MEMO ДООЕЛ Скопје е активен член на здружението EUROPEX каде активно учествува на состаноци на работните групи на здружението каде се разменуваат искуства и стекнуваат знаења со цел за надминување на предизвиците со кои се соочуваат операторите на пазарите на електрична енергија во европските земји.

### **3 Примена на Програмата за усогласеност**

Основна цел на Програмата за усогласеност е да воспостави формална рамка која ќе обезбеди сите активности кои ги спроведува Операторот за пренос на електрична енергија како и однесувањето на сите вработени или лица ангажирани од страна на операторот, да бидат во согласност со начелата на транспарентност, недискриминација, независност и објективност.

Со програмата се дефинираат мерки кои треба да се превземаат заради оневозможување на дискриминација на корисниците на електропреносниот систем по било кој основ, се дефинираат обврските на вработените во реализацијата на Програмата и се утврдува начинот за следење на усогласеноста на работењето на Операторот на електропреносниот систем со обврските утврдени со Законот за енергетика и Програмата за усогласеност.

#### **3.1. Независност на Управен одбор и Надзорен одбор на АД МЕПСО – Скопје**

Независноста во работењето на Управниот и Надзорниот одбор на АД МЕПСО произлегуваат пред сè од структурната поставеност и сопственичкото раздвојување во однос на претходниот вертикално интегриран електроенергетски систем.

Во член 72 став 2 од Законот за енергетика е утврдено дека, за да се обезбеди независност на операторот на електропреносниот систем, исто лице или лица немаат право во исто време:

- директно или индиректно да учествуваат во управувањето и раководењето со друштво што врши некоја од дејностите производство и/или снабдување со електрична енергија и во исто време директно или индиректно да управуваат или остваруваат друго право во операторот на електропреносниот систем,
- директно или индиректно да учествуваат во управувањето и раководењето со операторот на електропреносниот систем и во исто време директно или индиректно да управуваат или остваруваат друго право во друштво што врши некоја од дејностите производство или снабдување со електрична енергија и
- да именуваат членови на орган на надзор, орган на управување на операторот на електропреносниот систем и во исто време директно или индиректно да управуваат или остваруваат друго право во друштво што врши некоја од дејностите производство и/или снабдување со електрична енергија.

Горенаведените ограничувања особено се однесуваат на користење на право на глас, избор и именување на членови на Управен одбор и Надзорен одбор на АД МЕПСО - Скопје или поседување на мнозински удел.

Согласно член 72 став 3 од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија” бр. 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија” бр. 96/19, 236/22,134/24 и 147/24), членовите на Управен и Надзорен одбор на АД МЕПСО-Скопје:

- во постапка за донесување на одлуки согласно закон, не смеат да бараат ниту да прифаќаат упатства или насоки од Владата или друг државен орган, освен во случаите утврдени во Законот за енергетика, и

- не смеат да бидат избрани за членови на орган на надзор, односно на орган на управување на друштва коишто вршат производство, снабдување или трговија со електрична енергија или друштва коишто имаат можност за директно или индиректно влијание врз одлучувањето во тие друштва.

Заради спроведување на одредбите од Законот во однос на независноста на работењето на Управниот и Надзорниот Одбор, Службеникот за усогласеност во рамките на своите овластувања утврдени во Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија” бр. 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија” бр. 96/19, 236/22,134/24 и 147/24), Статутот на АД МЕПСО и Правилникот за работењето, во текот на 2024 година континуирано ги следеше деловните активности на Надзорниот и Управниот Одбор на АД МЕПСО заради процена и утврдување на нивната независност при постапувањето, како и заради процена на ризикот од евентуална неусогласеност на нивните активности со важечките законски и подзаконски прописи.

### **3.2. Следење на работата на Надзорниот Одбор на АД МЕПСО**

Во текот на 2024 година е извршена целосна промена на составот на Надзорниот одбор на АД МЕПСО, односно од страна на Министерот за транспорт во име на Министерството за транспорт како единствен акционер и Претседател на Собрание со Одлука бр.02-2818/1 од 26.07.2024 година ги отповика членовите на НО на АД МЕПСО: Николче Ацевски, Даме Коруноски, Јане Миланов, Владимир Димчев, Мусли Муслиу, Назиф Буши и Дарко Тасев, а за нови членови на НО на АД МЕПСО ги избра: Јован Лазарев, Али Исмаил, Агрон Рустеми, Елизабета Гиовска, Зоран Тодоровски, Звонко Бошков, Симона Домазетовска Марковска.

На седницата на НО одржана на 29.07.2024 година со Одлука бр.02-5110/1 за Претседател на НО на АД МЕПСО е избран проф.Д-р Јован Лазаров.

На 2-от состанок одржан на 29.07.2024 година, Надзорниот одбор на Друштвото донесе Одлуки за отповикување на членови на УО и избор на нови членови на УО и тоа:

- Одлука со архивски број НО бр.02-5112/1-1 со која го отповика Zuhdi Enuz од функцијата Претседател на Управниот одбор кој ја вршеше работата на Генерален директор на АД МЕПСО во државна сопственост, Скопје. На негово место за Претседател на Управниот одбор и Генерален директор на АД МЕПСО во државна сопственост, Скопје, Надзорниот одбор со донесувањето на Одлуката со архивски број бр.02-5112/2-1 го избра Burim Latifi,
- Одлука со архивски број НО бр.02-5112/1-2 со која од функција член на УО го отповика Никола Рилак кој ја вршеше работата на Заменик на Генерален директор на АД МЕПСО во државна сопственост, Скопје. На негово место за Заменик на Генерален директор на АД МЕПСО во државна сопственост, Скопје, Надзорниот одбор со донесувањето на Одлуката со архивски број бр.02-5112/2-2 го избра Александар Пауноски,
- Одлука со архивски број НО бр.02-5112/1-3 со која од функција член на УО го отповика Bilen Saliji кој ја вршеше работата на Директор на Секторот за правни и општи работи на АД МЕПСО во државна сопственост, Скопје. На негово место за Директор на Секторот за правни и општи работи на АД МЕПСО во државна сопственост, Скопје, Надзорниот одбор со донесувањето на Одлуката со архивски број бр.02-5112/2-3 го избра Мартин Малиновски,
- Одлука со архивски број НО бр.02-5112/1-4 со која од функција член на УО го отповика Љупчо Зиков кој ја вршеше работата на Директор на Секторот за финансиски работи на АД МЕПСО во државна сопственост, Скопје. На негово место за Директор на Секторот за финансиски работи на АД МЕПСО во државна сопственост, Скопје, Надзорниот одбор со донесувањето на Одлуката со архивски број бр.02-5112/2-4 ја избра Анастасија Илиеска,

- Одлука со архивски број НО бр.02-5112/1-5 со која од функција член на УО го отповика Гоце Михајловски кој ја вршеше работата на Директор на Подружница ОЕПС на АД МЕПСО во државна сопственост, Скопје. На негово место за Директор на Подружница ОЕПС на АД МЕПСО во државна сопственост, Скопје, Надзорниот одбор со донесувањето на Одлуката со архивски број бр.02-5112/2-5 го избра Сашко Лакински,
- Одлука со архивски број НО бр.02-5112/1-6 со која од функција член на УО го отповика Зоран Илиоски кој ја вршеше работата на Директор на Подружница ОПМ на АД МЕПСО во државна сопственост, Скопје. На негово место за Директор на Подружница ОПМ на АД МЕПСО во државна сопственост, Скопје, Надзорниот одбор со донесувањето на Одлуката со архивски број бр.02-5112/2-6 го избра Васе Јовевски.
- Одлука со архивски број НО бр.02-5112/1-6 со која од функција член на УО го отповика Томи Божиновски кој ја вршеше работата на Директор на Секторот за информатичка технологија и телекомуникации на АД МЕПСО во државна сопственост, Скопје. На негово место за Директор на Секторот за информатичка технологија и телекомуникации на АД МЕПСО во државна сопственост, Скопје, Надзорниот одбор со донесувањето на Одлуката со архивски број бр.02-5112/2-6 го избра Иван Иванов.

Поради именување на Али Исмаил на друга јавна функција на негово барање му престана мандатот како член на НО на АД МЕПСО, така што од 5-тата седница НО работеше со 6 (шест) члена по што се извести Акционерот (МТ) со цел за пополнување на едно испразнето место во НО за да се именува од страна на Акционерот на друштвото.

Од страна на Секторот за правни и општи работи извршена е проверка на спроведените постапки при што е утврдено дека истите се водени согласно законските нормативи и во нивната реализација не се забележани неправилности. Во контекст на членот 72 став 2 и 3 од Законот за енергетика, констатирано е дека новоизбраните членови на Управниот Одбор во целост ги исполнуваат условите за независност и неспоивост на вршењето на функциите со други сродни функции.

Новоизбраните членови на Управниот Одбор во законскиот рок доставија потпишани нотарски заверени изјави и тоа:

- Изјава дека не се членови на орган на управување, односно на орган на надзор, односно вработени во друштво кое што врши производство на електрична енергија и/или природен гас, како и трговија и снабдување со електрична енергија и/или природен гас или во друштво кое што има можност за директно или индиректно влијание врз одлучувањето во тоа друштво.
- Изјава дека во постапка за донесување на одлуки согласно закон, не бараат ниту прифаќаат упатства или насоки од Владата или друг државен орган, освен во случаите утврдени со Законот за енергетика.

Во рамките на следењето на работата на Надзорниот одбор на АД МЕПСО, Службеникот за усогласеност редовно учествуваше во неговата работа со давање на потребните информации на барање на членовите на НО, како и со свое учество во носењето на одлуките преку свои забелешки и сугестии.

Истотака, во текот на извештајниот период, од страна на Службеникот за усогласеност не е доставено известување до Надзорниот Одбор по основ на констатирани неправилности во спроведувањето на Програмата за усогласеност. Имено, согласно утврдената практика, Службеникот за усогласеност активно учествуваше во работата на седниците на Надзорниот Одбор и сите забелешки и насоки во однос на работата на Управниот Одбор ги презентираше пред членовите на Надзорниот Одбор.

Во текот на 2024 година Надзорниот одбор има одржано 17 седници од кои 8 седници од претходниот состав на НО (од 25-та седница одржана на 12.02.2024 година до 32-та седница одржана на 03.07.2024 година) и 9 седници од страна на актуелниот состав на НО (од 1-та седница одржана на 29.07.2024 година до 9-та седница одржана на 30.12.2024 година) на кој се разгледани и усвоени Одлуки за одобрување на работењето на Управниот одбор на АД МЕПСО. Генерално не се констатирани одредени неправилности во работењето, ниту една одлука на Управниот Одбор не е оспорена.

Единствено остана во важност Одлуката за повторно разгледување на Одлуката бр. 02-6960/4-1 од 22.11.2023 година со која се предлага раскинување на Договорот со изведувачот Енергоинвест Сараево, поради неисполнување на договорни обврски.

Имено, претходниот состав на Надзорниот одбор на Друштвото со Одлуката НО бр.02-7417/4 од 07.12.2023 година го задолжи Управниот одбор на Друштвото да го одложи спроведувањето на Одлуката на Управниот одбор УО бр.02-6960/4-1 од 22.11.2023 година во врска со Информацијата за проектот „Интерконекција Македонија – Албанија - фаза 1“, ЛОТ 1 – 400 kV ДВ од 400/110 kV ТС Охрид до македонско/албанска граница и одлучи Управниот одбор да направи дополнителни напори за надминување на постоечката состојба во насока на целосна реализација на проектот со исцрпување на сите можни начини од техничко-економски аспект, како и да се утврдат можните последици од евентуалното раскинување или продолжување на Договорот со изведувачот Енергоинвест Сараево.

За надминување на ваквата состојба на 22.08.2024 година новиот УО одржа состанок со претставници на Енергоинвест Сараево на кој се разменија мислења меѓу двете страни и се донесоа заклучоци во насока на надминување на состојбата со проектот со тоа што се задолжи Енергоинвест да ја достави целокупната хартиена и електронска комуникација.

Бидејќи во изминатиот период во различни периоди имало одржување на состаноци со Енергоинвест Сараево со различни раководства на АД МЕПСО за кои нема никаков официјален запис, на барање на Службеникот за усогласеност на последните 2 (два) состанока се водеа записници од кои произлегоа белешки од состаноците кои се архивирани (бр.02-2111 од 12.03.2024 и бр.02-5575 од 22.08.2024) со цел процесот да се води **транспарентно** и да се има увид и институционална меморија за тоа што е преговарано, кои активности и чекори се договорани за да се преземат двете страни со цел за надминување на проблемите при реализација на проектот.

Сепак УО водејќи се од фактот дека се исцрпени сите можности, како и проценката дека многу тешко може да се реализира проектот со постојниот изведувач на 06.12.2024 година од страна на УО се донесе конечна Одлука бр.02-7883/2 за раскинување на Договорот поради неисполнување на обврските од страна на Енергоинвест Сараево, по што што се пристапи кон подготовка на документација за започнување на нова постапка (ретендерирање) во соработка со ЕБРД.

Исто така во една стандардна процедура согласно член 74 став 9 од Законот за енергетика и член 35-г став 6 од Статутот на АД МЕПСО, по добивање на документите од страна на соодветните стручни служби Службеникот за усогласеност, со допис бр. 13-45 од 08.01.2025 година до Регулаторна комисија за енергетика ги достави Годишната инвестициона програма за 2025 година на АД МЕПСО и Годишниот план за останати потреби на набавки во 2025 година на АД МЕПСО документи, усвоени од страна на Управниот Одбор и доставени на одобрување до Надзорниот Одбор на АД МЕПСО – Скопје.

### **3.3. Овозможување на транспарентен, објективен и недискриминаторен однос кон корисници на електропреносниот систем од страна на АД МЕПСО Скопје**

#### **3.3.1. Утврдување на принципи за недискриминација на корисниците на ЕПС**

Во рамките на своите надлежности и законски обврски, АД МЕПСО е должен во своето работење да постапува во согласност со Законот за енергетика на начин што ќе обезбеди транспарентност, објективност и недискриминаторски пристап кон сите корисници на електропреносниот систем, преку следните активности и процеси: Планирање и развој на електропреносната мрежа преку изградба на нови и надградба на постојани интерконективни водови, транспарентност во набавката на електрична енергија за покривање на сопствените загуби, набавка на системски услуги за балансирање и други активности и процеси.

Основните начела со кој се обезбедува недискриминација на корисниците на ЕПС се: транспарентност, објективност и отчетност во работењето на АД МЕПСО што ја прави одговорна компанијата кои го имаат следното значење:

- Транспарентно работење значи висок степен на јавно и одговорно работење на АД МЕПСО како целина, НО, УО, менаџмент и сите вработени,
- Отчетност подразбира дека АД МЕПСО ќе дава извештај за својата работа и постигнувања пред институциите, корисниците на ЕПС и граѓаните,

#### **(\*) Транспарентност + Отчетност = Одговорност**

Имено, транспарентноста претпоставува јавност и видливост на акциите, мерките, цените на услугите и ефектите од работата на АД МЕПСО што како збир\* со отчетноста ја зоздава одговорноста на работењето на АД МЕПСО.

Во таа насока како наоди за 2024 година во процесите почнувајќи од регистрација на учесниците за учество на аукцијата, објавата на слободниот прекуграничен капацитет, дозволување или ограничување на учеството на компаниите согласно наплатата, спроведувањето на аукцијата, доделувањето на слободниот прекуграничен капацитетот, објавување на резултатите, фактурирањето и следењето на наплатата, опомена за ненаплатениот капацитет, па се до одземање на ненаплатениот капацитет и негово понудување на следната аукција, АД МЕПСО го води и спроведува целосно во согласност Правилата и Договорите склучени со соседниот систем оператор, како и со сите компании кои се регистрирани и имаат право да учествуваат на аукциите на прекугранични преносни капацитети.

Што се однесува до евентуалните отворени прашања во однос на номинациите, од страна на Подружницата Оператор на Преносната мрежа добиени се информации дека во 2024 година не е регистрирано ниту едно одбивање на физички трансакции на учесници на пазарот на електрична енергија.

Во 2024 година АД МЕПСО нема барања односно отворени предмети од страна на Комисијата за заштита на конкуренцијата на Република Северна Македонија.

#### **3.3.2. Политика на интегритет**

Значењето и важноста на политиката на интегритет на АД МЕПСО се базира пред се на потребата да се обезбеди транспарентност во работењето и недискриминација на корисниците на електропреносниот систем.

Имено, под „интегритет“ се подразбира законито, независно, непристрасно, етичко, одговорно и транспарентно вршење на работи со кои службените лица го чуваат својот углед и угледот на АД МЕПСО, како и сите вработени, ги елиминираат ризиците и ги отстрануваат сомневањата во можноста од настанување и развој на корупција и со тоа обезбедуваат доверба на корисниците на ЕПС, институциите и граѓаните во вршењето на своите активности и дејности.

АД МЕПСО – Скопје, како Друштво кое врши дејност пренос на електрична енергија и управува со електропреносниот систем во Република Северна Македонија, поаѓајќи од заложбите за обезбедување на почитување на уставноста, законитоста, професионалниот интегритет, транспарентноста, заштитата на човековите права и слободи, како и оневозможување на дискриминација на корисниците на електропреносниот систем, АД МЕПСО во државна сопственост на предлог и иницијатива на Службеникот за усогласеност, го усвои документот **ПОЛИТИКА НА ИНТЕГРИТЕТ**, линк: [https://www.mepso.com.mk/docs/Politika\\_na\\_integritet](https://www.mepso.com.mk/docs/Politika_na_integritet).

Целта на овој документ е да се утврдат обврските и должностите на сите вработени во АД МЕПСО со цел да се обезбеди поголема видливост и зајакне довербата од страна на граѓаните, здруженијата и бизнис заедницата при спроведување на правата и обврските на АД МЕПСО како општествено одговорна компанија во согласност со позитивните законски прописи, пред се почитувајќи го јавниот интерес.

Сепак како најважен резултат кој се очекува со спроведување на активностите и мерките од Политиката на интегритет е да се постигне “0” корупција во АД МЕПСО прикажана на сликата во продолжение.

**Слика 1. Приказ на активности за “0” корупција во АД МЕПСО**



Извор: Програма за едукација Модул 3, Службеник за усогласеност, 2024

Во функција на остварување политиката на интегритет со која се бара нулта толеранција во однос на корупцијата, АД МЕПСО се обврзува да воспостави систем за заштита од мито, корупција и оневозможување на дискриминација на корисниците на електропреносниот систем, а 3 (трите) принципи врз кој ќе се воспостави овој систем се: (1) Еднаквост, (2) Транспарентност и (3) Партнерство.

За остварување на целите, политиката на интегритет на АД МЕПСО препознава 3 (три) сегменти кои се носечки во нејзината имплементација и тоа:

- (1) Воведување на стандарди за воспоставување на систем на интегритет,
- (2) Комплементарност, спроведување и поддршка на системот за интегритет и
- (3) Индикатори за следење и известување за успешноста на системот за интегритет.



Овие три сегменти се носители на политиката на интегритет на АД МЕПСО и во зависност од квалитетот на нивна имплементација ќе зависи и успешноста и постигнувањата на поставените цели.

Комплементарноста на системот за интегритет се базира на опфат на надополнувачки процеси со цел да овозможи ефикасност и ефективност на системот. АД МЕПСО е посветен на градење на капацитетите и поддршка на сите службени лица во процесот на исполнување на обврските кои произлегуваат од стандардите за интегритет во насока на законито, независно, непристрасно, етичко, одговорно и транспарентно вршење на работните задачи, со што се очекува:

- Намалување на корупцијата на ниво на ``0``-та корупција во сите организациони единици,
- Зголемување на транспарентноста во работењето и силни комуникациски линкови за надворешната и внатрешната комуникација на сите нивоа,
- Зголемување на ефикасноста и функционалноста во работењето со целосно интегрирање на процесите дефинирани во стандардите при работењето,
- Обезбедување на недискриминаторски пристап на корисниците на ЕПС,
- Обезбедување на квалитетно и навремено планирање на програми, развојни проекти, следење на реализација на програми,
- Креирање на позитивна атмосфера, амбиент за работа, доверба и синергија меѓу вработените во АД МЕПСО.

Воедно со политиката на интегритет сите вработени во АД МЕПСО се обврзуваат дека во своето работење ќе му дадат приоритет на јавниот во однос на приватниот интерес и дека се поттикнува и развива организациска култура која нема да толерира и цврсто се спротиставува на судирот на интереси во која индивидуалната одговорност и личниот пример се основа за доброто управување.

#### **3.4. Следење на работата на службата за приклучоци**

Имајќи ја во предвид обврската за обезбедување на транспарентност, објективност и недискриминаторски пристап кон сите корисници на електропреносниот систем, а согласно член 78 став 2 алинеја б од Законот за енергетика, Операторот на електропреносниот систем е должен во согласност со законот и прописите и правилата донесени согласно овој закон да ги приклучи на електропреносната мрежа производителите, потрошувачите и операторот на електродистрибутивниот систем.

Со цел за исполнување на претходно наведената законска обврска во 2019 година во АД МЕПСО е формирана Службата за приклучоци во рамките на Одделот за развој и инвестиции со основни задачи за координирање, спроведување и целосно следење на постапката за приклучување на електропреносната мрежа како законска обврска согласно Законот за енергетика и Мрежните правила за пренос на електрична енергија.

Службата за приклучоци и сега се состои од: раководител на службата, тројца одговорни инженери за приклучоци и еден самостоен инженер за приклучоци.

Како во претходната година така и во 2024 година се евидентирани голем број на барања за приклучок на електропреносната мрежа така што бројот на активни барања кои се во постапка се следниве:

- измена на постоен приклучок на електропреносна мрежа – 2, со вкупна номинална моќност од 272,0 MW,
- приклучување на директни потрошувачи на електропреносна мрежа – 4, со вкупна номинална моќност од 82,3 MW,
- приклучување на дистрибутивни потрошувачи – 13, со вкупна номинална моќност од 567,0 MW,
- приклучување за складирање на електрична енергија – 1, со вкупна номинална моќност од 88,6 MW,
- приклучување на ВЕЦ – 25, со вкупна номинална моќност од 2.334,0 MW, и
- приклучување на ФЕЦ – 69, со вкупна номинална моќност од 7.280,0 MW,

Имено во 2024 година се очекуваше зголемување на активностите и поголема динамика од страна на барателите, но сепак тој интензитет не е на очекуваното ниво, сепак во овој Извештај покрај основните податоци за секој одделен предмет/барање дополнително е даден и опис за тоа во која фаза е барањето, како и дел од активностите во процесот на издавање на согласност за приклучок на електропреносната мрежа.

Во 2024 година од страна на Службата за приклучоци се реализирани следниве активности во делот на постапки за приклучување на електропреносна мрежа и тоа:

- Главни активности во 2024 година во делот на измена на постоен приклучок
1. *Измена на постоен приклучок на ТЕ-ТО, во 2024 година нема интензитет на активности (прогрес), а претходно се изработени и доставени до инвеститорот проектни програми за изработка на основни проекти за 110 kV врски ТЕ-ТО – ТС Скопје 4 и ТЕ-ТО – ТС Скопје 1 (надземни-двосистемски и едносистемски делници и кабловски деклници) и за реконструкција на 110 kV ДВ полиња во ТС Скопје 1 и ТС Скопје 4,*
  2. *Приклучок на ТЕ-ТО Еуроникел ФЕНИ, во 2024 година нема интензитет на активности (прогрес), а претходно е направена проверка на документацијата и испратени забелешки до инвеститорот од прегледот на документацијата. Инвеститорот достави дополнителни податоци и се дадени на преглед. Извршен теренски увид во ФЕНИ и испратени забелешки по прегледот на податоците, и*
  3. *Измена на приклучок на директен потрошувач ИГМ Трејд (ФЕЦ ИГМ кровна), во 2024 година Инвеститорот ги добил потребните документи за учесник на пазар како производител и бара постапка за ставање под напон на производителот ИГМ Трејд., а постапката се води врз основа на барање за приклучување на кровна ФЕЦ со арх.бр. 11-4017 и 11-4017/1 од 03.07.2023.*
  4. *Измена на постоен приклучок на ФЕЦ ОКТА на преносна мрежа, во 2024 година Инвеститорот достави за преглед технички цртежи за носачите на опрема и по извршениот преглед се потврдени техничките цртежи, како и основен проект на проверка - електро и градежен дел за кој се дадоа забелешки за градежниот дел и електро делот од Основниот проект за реконструкција на ТС Рафинерија ОКТА од РГ на МЕПСО. Побарано од инвеститорот/изведувачот одговор за имплементација на забелешките од проектот за Релејна заштита за во ТС Куманово 2 за ДВ Поле ТС Куманово 2 - ТС ОКТА. Изведувачот информираше дека сите спорни забелешки за релејната заштита се надминати и го достави проектот до АД МЕПСО.*

Во продолжение е дадена Табела 2 со податоци за вид на приклучок (измена на постоен приклучок), инвеститор, регион, номинална моќност и во која фаза се наоѓа барањето за приклучок на електропреносната мрежа.

**Табела 2. Фаза на постапка за измена на постоен приклучок**

		Инвеститор	Тип на приклучок	Регион	Номинална моќност	Фаза
<b>Измена на постоен приклучок</b>						
1	ТЕ-ТО Скопје	ТЕ-ТО АД	ТЕТО	Скопје	230.0	фаза измена на постоен приклучок
2	ФЕНИ - Еуроникел	Еуроникел Индусти	Потрошувач + ФЕЦ	Кавадарци	42.0	1 Фаза - Барање за приклучување, ВП
<b>Вкупно</b>					<b>272.0</b>	


Извор: Годишнени и Квартални извештаи за работа за 2024 година, Служба за приклучоци

○ Главни активности во 2024 година делот на директни потрошувачи на електропреносна мрежа

1. Приклучок на леарница КРАНФИЛД ФАУНДРИ (40 MW) – по добиените одобренија за употреба на приклучокот треба да се спроведе постапката за примопредавање на приклучокот најпрво со формирање на работна група на МЕПСО. Доставено е известување до инвеститорот за обновување на важноста на банкарската гаранција, но и покрај повеќето опмени сеуште нема доставено банкарска гаранција ниту депозит. Инвеститорот достави предлог договор за отстапување со физичка делба за ТС Неокази. Истиот е испратен до СПОР, додека од инвеститорот е побаран термин за закажување на состанок за усогласување на текстот на договорот.
2. Приклучок на индустриска постројка ИГМ (27.3 MW), Обновена е банкарската гаранција во 2024 година е констатиран дефект при манипулација со опремата во ТС ИГМ Трејд при исклучување на 14.05.2024 година. Испратена информација до инвеститорот за појавениот дефект при манипулација на опремата и е побарана да се изврши интервенција од страна на инвеститорот во присуство на МЕПСО при отстранување на дефектот. Барање од Инвеститор за процедура и постапка за ставање под напон на корисник на преносна мрежа. Проследено барање до ОЕПС и добиена информација од инвеститорот за ставање под напон на ЕТР 110/10 kV и домашното трафо на 20.06.2024 година повторно по испадот кој се случил поради висок напон на преносна мрежа. Инвеститорот не извести дека на 21.06.2024, 03:36h има испад на прекинувач за ЕТР од пренапонска заштита на трансформатор, што се веќе оперативни активности на ИГМ, кој веќе ги има потребните документи за учесник на пазар како производител и бара постапка за ставање под напон на производителот и потрошувачот ИГМ Трејд. Добиено е одобрение за употреба на приклучокот и треба да се спроведе постапката за примопредавање на приклучокот најпрво со формирање на работна група на МЕПСО.
3. Приклучок на рудник Пластица – Кратово – Во 2024 година нема активности, и
4. Приклучок на Македонски железници – коридор 8 – Во 2024 година нема активности.

Во продолжение е дадена Табела 3 со податоци за вид на приклучок (директни потрошувачи), инвеститор, регион, номинална моќност и во која фаза се наоѓа барањето за приклучок на електропреносната мрежа.

**Табела 3. Фаза на постапка на директни потрошувачи**

		Инвеститор	Регион	Номинална моќност	Фаза - за потрошувачи и производители на ЕЕ по Закон за енергетика - за производители на ЕЕ по измените на Законот за енергетика
<b>Потрошувач</b>					
1	леарница Кранфилд Фаундри	Кранфилд Фаундри	Пробиштип	40 MW	4 Фаза - Задавен приклучок
2	фабрика ИГМ ТРЕЈД	ИГМ ТРЕЈД	Дуброво	27.3 MW	4 Фаза - Задавен приклучок
3	Рудник Пластица	СИЛГЕН РЕСУРСИС ИНТЕРНЕТШНЛ	Пробиштип	15 MW	2 Фаза - Анализа, Студија и Согласност
4	Македонски Железници - коридор 8	Македонски Железници	Куманово - Крива Паланка		1 Фаза - Барање за приклучување, ВП
<b>Вкупно потрошувачи</b>				<b>82.3 MW</b>	

Извор: Годишнени и Квартални извештаи за работа за 2024 година, Служба за приклучоци

- **Главни активности во 2024 година во делот на дистрибутивни потрошувачи на електропреносна мрежа**
  - Во 2024 година е одржан прв состанок на работна група (арх.бр.04-2248/1 од 22.03.2024) за преглед на вградената опрема во постојните приклучоци на Електродистрибуција на преносна мрежа. Испратен допис (арх.бр.11-3004 од 23.04.2024) и е-маил до Електродистрибуција и РКЕ за усогласување на решенијата за согласност за постојни приклучоци на Електродистрибуција на електропреносна мрежа. Електродистрибуција достави обрасци за постојните приклучоци на електропреносна мрежа: ТС 110/35/10 kV Штип 1, ТС 110/35/10 kV Валандово и ТС 110/35/10 kV Радовиш. Состанок на РГ за усогласување на согласноста за постојни приклучоци.
  - Испратен допис до ОПМ и ОЕПС во врска интервенцијата во ТС Валандово од страна на Електродистрибуција – ЕВН (арх.бр.11-3393 од 16.05.2024). Одржан интерен состанок Оддел развој и инвестиции, ОПМ и ОЕПС за извршената интервенција на Електродистрибуција во ТС Валандово и ТС Радовиш и испратена информација од одржаниот интерен состанок. Пристигната информација од ОЕПС во врска заклучоците од интерниот состанок одржан на 21.05.2024 година.
  - Испратена опомена до Електродистрибуција – ЕВН поради интервенција во ТС Валандово, ТС Радовиш и ТС Сушица спротивно на Законот за енергетика и мрежните правила за пренос на електрична енергија (арх.бр.11-3738 од 31.05.2024).
  - Информација од директорот на ОПМ за пуштањето под напон на ЕТР во ТС Радовиш и препорака за дополнителна заштита од приклучувањето – достава на протоколите за сетирањето на релејната заштита на трафо полето.
  - Информација од директорот на ОЕПС за пуштањето под напон на ЕТР во ТС Радовиш кој е заменет со ЕТР со поголема моќност. Потврда од директорот на ОПМ дека со протоколи издадени од страна на ЕВН за релејната заштита на трафо полето, од страна на подружница ОПМ може да се потврди можноста за пуштање на ЕТР во ТС Радовиш.
  - Испратен допис до Електродистрибуција од страна на МЕПСО за пуштањето во погон на енергетски трансформатор 110/10kV во ТС Радовиш.


Конкретни информации активности и напредок за поднесени барања за одделни приклучоци во 2024 година се следниве:

1. Приклучок на втор ЕТР во ТС Овче Поле – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година..
2. Приклучок на втор ЕТР во ТС Неготино – во 2024 година Испратен одговорот од Електродистрибуција на Анализата за измена на постоен приклучок до Службата за СПРА со предлог измена на предложениот капацитет. Од страна на службата за СПРА добиен е приказ на Анализата со измена која ќе проследи откако ЕВН ќе достави податоци за новиот трансформатор.
3. Замена на ЕТР во ТС Ресен – во 2024 година Испратена до ЕВН Анализата за измена на постоен приклучок на ТС Ресен.
4. Приклучок на втор ЕТР во ТС Сушица - во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
5. Приклучок на втор ЕТР во ТС Делчево - во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
6. Замена на ЕТР во ТС Берово - во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
7. Замена на ЕТР во ТС Радовиш - во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
8. Замена на ЕТР во ТС Пробиштип - во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.

9. Замена на ЕТР во ТС Овче Поле - во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
10. Замена на ЕТР во ТС Валандово - во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
11. Замена на ЕТР во ТС Сопотница - во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
12. Замена на ЕТР во ТС Кочани - во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
13. Замена на ЕТР во ТС Прилеп 1 - во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.

Во продолжение е дадена Табела 4 со податоци за вид на приклучок (дистрибутивни потрошувачи), инвеститор, регион, номинална моќност и во која фаза се наоѓа барањето за приклучок на електропреносната мрежа.


**Табела 4. Фаза на постапка на дистрибутивни потрошувачи**

		Инвеститор	Тип на приклучок	Регион	Номинална моќност	Фаза
<b>Дистрибутивни потрошувачи на електропреносна мрежа</b>						
1	ТС Овче Поле - втор трафо	ЕВН Електродистрибуција	ТС	Свети Николе	25	5 Фаза - Завршна фаза
2	ТС Неготино	ЕВН Електродистрибуција	ТС	Неготино	40	2 Фаза - Анализа, Студија и Согласност
3	ТС Ресен	ЕВН Електродистрибуција	ТС	Ресен	50	2 Фаза - Анализа, Студија и Согласност
4	ТС Сушица	ЕВН Електродистрибуција	ТС	Сушица	53	2 Фаза - Анализа, Студија и Согласност
5	ТС Делчево	ЕВН Електродистрибуција	ТС	Делчево	53	1 Фаза - Барање за приклучување, ВП
6	ТС Берово	ЕВН Електродистрибуција	ТС	Берово	40	1 Фаза - Барање за приклучување, ВП
7	ТС Радовиш	ЕВН Електродистрибуција	ТС	Неготино	40	1 Фаза - Барање за приклучување, ВП
8	ТС Пробиштип	ЕВН Електродистрибуција	ТС	Неготино	50	1 Фаза - Барање за приклучување, ВП
9	ТС Овче Поле	ЕВН Електродистрибуција	ТС	Свети Николе	40	1 Фаза - Барање за приклучување, ВП
10	ТС Валандово	ЕВН Електродистрибуција	ТС	Валандово	16	1 Фаза - Барање за приклучување, ВП
11	ТС Сопотница	ЕВН Електродистрибуција	ТС	Сопотница	40	1 Фаза - Барање за приклучување, ВП
12	ТС Кочани	ЕВН Електродистрибуција	ТС	Кочани	40	1 Фаза - Барање за приклучување, ВП
13	ТС Прилеп 1	ЕВН Електродистрибуција	ТС	Прилеп	80	1 Фаза - Барање за приклучување, ВП
13		Дистрибуција		Вкупно	567	

Извор: Годишнени и Квартални извештаи за работа за 2024 година, Служба за приклучоци

- **Главни активности во 2024 година во делот на складирање на електрична енергија**
  1. Приклучок на складирање на електрична енергија Куманово (88,6 MW), во 2024 година доставена е варијантата за приклучување на преглед во Служба за приклучоци и Служба за СПРА и се добиени забелешки. Инвеститорот достави ново барање (арх.бр.11-3572 од 27.05.2024) за приклучување складиште на ЕЕ со комплетна документација поради зголемување на моќноста од првобитното барање. Конечно изработени варијанти за приклучување со имплементирани забелешки од служба за СПРА и имплементација на податоците од новото барање за приклучување. Испратени Варијанти за приклучување на преносна мрежа, кон Инвеститор. Потврда од инвеститор за прифаќање на доставените Варијанти. Меил од Инвеститор со барање за повратна информација за статусот на предметот.

Табела 5. Фаза на постапка на складирање на електрична енергија

		Инвеститор	Регион	Номинална моќност	Фаза
					- за потрошувачи и производители на ЕЕ по Закон за енергетика - за производители на ЕЕ по измените на Законот за енергетика
СЕЕ - Складирање на електрична енергија					
1	СЕЕ Куманово	ИЕ-ЕНЕРѢИ ДООЕЛ Скопје	Куманово	88.6 MW	1 Фаза - Барање за приклучување, ВП
			Вкупно СЕЕ	88.6 MW	

Извор: Годишнени и Квартални извештаи за работа за 2024 година, Служба за приклучоци

○ **Главни активности во 2024 година во делот на ВЕЦ**

1. Приклучок на ВЕЦ Богданци – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
2. Приклучок на ВЕЦ Богословец – во 2024 година е пристигната информација од одговорниот на тимот на МЕПСО за следење на усогласеноста за доставениот извештај од консултантот за тестирањето на ВЕЦ. Испратен е-маил до консултантите и инвеститорот со потврда за успешно завршени тестирања за усогласеност на ВЕЦ Богословец на електропреносна мрежа. Консултантот испрати финална ревидирана верзија на извештајот од тестирањето на усогласеност на ВЕЦ Богословец на преносна мрежа со имплементирани забелешки. Известување до инвеститорот за обврските за известување за финална работа. Одржан состанок со инвеститорот кој ја достави трајната лиценца за работа.

Извршен увид на терен и е потврдена состојбата на 2x110kV приклучен ДВ на ТС Богословец. Посета на ТС Богословец со изведувачот АВВ НІТАСНІ. Информација до СПОР во врска постапката и условите за примопредавање од Договорот за приклучување и моменталната состојба на свлечиштето во ТС Богословец.

Одржан состанок со инвеститорот за постапката за примопредавање на приклучокот. Информација од инвеститорот за ослободување од хипотека на парцела и преписка со нотарка и СПОР за заверка. Информација од инвеститорот за одлуката на сопствениците на БНБ за примопредавање на парцела од ТС Богословец во име на МЕПСО.

Инвеститорот достави дел од документацијата за примопредавање на приклучокот – Проект за употреба и одржување на 2x110 kV приклучен ДВ на ТС Богословец, Проект за употреба и одржување на ТС Богословец, Проект на изведена состојба за дел МЕПСО, техничко решение за потпорен ѕид за надминување на свлечиште. Побарано од директорот на ОПМ да се провери дали бараната резервна опрема за приклучниот 2x110 kV ДВ на ТС Богословец е испорачана.

Одржан состанок кај Генералниот Директор со присуство на директорите на ОПМ и СПОР и раководителите на ОРИ и Одделот за правни работи при СПОР со напомена да се припреми РГ за примопредавање на приклучокот и да се спроведе постапката за примопредавање со решавање на имотно-правните работи.


Инвеститорот достави информација за клучот од ТС Богословец кој е предаден на раководителот на ТС Штип која е испратена до ОПМ.

3. Приклучокот на ВЕЦ Демир Капија (Дрен) и ВЕЦ Дрен 2 (втора фаза) - во 2024 година Изведувачот достави месечни извештаи на македонски јазик за месец февруари, март и април 2024 година. Инвеститорот ги достави проектите за изведба на управување и заштита за приклучокот – 110 kV ДВ поле во ТС Дуброво. Инвеститорот достави термини за FAT за ормарите за управување и заштита кои се потврдени. Инвеститорот достави проекти за изведба на АС/DC и мерење на ЕЕ кои се дадени на преглед. Потврден е проектот за АС/DC напојување. Испратени се забелешки на проектот за мерење на ЕЕ. Се очекува тестирање на ВЕЦ.

4. Приклучок на ВЕЦ Миравци 1А - во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
5. Приклучок на ВЕЦ Рамно - во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
6. Приклучок на ВЕЦ Казандол - во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
7. Приклучок на ВЕЦ Кичево - во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
8. Приклучок на ВЕЦ Штип – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
9. Приклучок на ВЕЦ Вирови (стратешки инвеститор) - во 2024 година е Испратено до СФР барање (арх.бр.05-20/1807 од 19.04.2024) за припрема фактура за доплата на Анализа за приклучување. Инвеститорот изврши доплата по фактура бр.88/2024 за изработената и потврдена Анализа за приклучување на преносна мрежа. Испратена до раководителот на ОРИ изработената прелиминарна согласност и барање следни насоки. Добиен одговор од раководителот на ОРИ за издавање на прелиминарната согласност, но со предлог за одредена нејзина измена која според толкувањето на Службата за приклучоци не е во целосна согласност и толкување на измените во Законот за енергетика и праксата од досега издадените 37 прелиминарни согласности. Треба да се нагласи дека не е постапено по одговорот и Прелиминарната согласност останува со истата содржина и е доставена до Генерален директор на потпис. Имено, врз основа на појаснувањето од страна на Службата за приклучоци е констатирано дека нема прекршување на Законот за енергетика, туку различно толкување во текот на постапката од страна на службите, но сепак конечниот официјален документ кој е подготвен од страна на Службата за приклучоци е согласно Закон за енергетика и е во стандардна форма и содржина како и за сите останати предмети.
10. Приклучок на ВЕЦ Плаке – во 2024 година се имплементирани интерни забелешки, испратени варијанти за приклучување на ВЕЦ Плаке до инвеститорот. Инвеститорот електронски ги потврдува варијантите за приклучување. Испратено до СФР барање (арх.бр.05-20/1808 од 19.04.2024) за припрема авансна фактура за изработка на Анализа за приклучување. Извршена уплата на авансна фактура бр.87/2024 за изработка на Анализа за приклучување. Изработена анализата за приклучување од служба за СПРА. Испратена Анализа за приклучување на преносна мрежа кон стручни служби во МЕПСО. Испратена Анализа за приклучување на преносна мрежа, кон Инвеститор. Барање до СФР за припрема на фактура за доплата на Анализа за приклучување и испратена кон инвеститор фактура бр.136/2024 за доплата на Анализа за приклучување. Потврда од инвеститор за прифаќање на доставената Анализа арх.бр.11/4158 од 18.06.2024г. Инвеститорот достави Образец за приклучување, арх.бр.11-4246 од 24.06.2024. Информација од СФР за извршена уплата по фактура бр.136/2024.
11. Приклучок на ВЕЦ Копришница - во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
12. Приклучок на ВЕЦ Петрово - во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
13. Приклучок на ВЕЦ Крушево – во 2024 година Инвеститорот достави табели со брзина на ветерот. Забелешки од ССПРА на варијантите за приклучување. Испратени до инвеститорот Варијанти за приклучување на ВЕЦ Крушево на електропреносна мрежа. Инвеститорот електронски ја достави потврдата на варијантите за приклучување и најави која од варијантите за нив е прифатлива. Побарани податоци од Инвеститор со цел подготовка на фактура за изработка на Анализа за приклучување на електропреносна мрежа.
14. Приклучок на ВЕЦ Дојран 1 - во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.

15. Приклучок на ВЕЦ Дојран 2 - во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
16. Приклучок на ВЕЦ Прилеп (стратешки инвеститор) - во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
17. Приклучок на ВЕЦ Подгарина - во 2024 година е побарана е дополнителна документација од Агенција за воздухопловство.
18. Приклучок на ВЕЦ Вирово - во 2024 година е побарано од инвеститорот да го достави образецот и во excel формат. Инвеститорот испрати прашања во врска со образецот кои веднаш се одговорени. Предлог варијанти за приклучување испратени на проверка до Служба за СПРА. Инвеститорот електронски достави Образец за приклучување на ВЕЦ. Забелешки од СПРА по однос доставените Варијанти.
19. Приклучок на ВЕЦ Пелагонија - Инвеститорот достави спецификација на мерен столб.
20. Приклучок на ВЕЦ Богданци 2 - во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.

Табела 6. Фаза на постапка на ВЕЦ

		Инвеститор	Регион	Номинална мoкност	Фаза - за потрошувачи и производители на ЕЕ по Закон за енергетика - за производители на ЕЕ по измените на Законот за енергетика
<b>ВЕЦ - Ветерни Електрични Централни</b>					
1	ВЕЦ Богданци	ЕСМ	Богданци	37 MW	4 Фаза - Завршен приклучок
2	ВЕЦ Богословец	ТХОР ИМПЕКС	Свети Николе	36 MW	3 Фаза - Завршен приклучок
3	ВЕЦ Демир Капија - Дрен 2	КАЛТУН ЕНЕРЖИ	Демир Капија	44 MW	4 Фаза - Изградба и ставање под напон
4	ВЕЦ Миравци 1А	ЕСМ	Валандово	14 MW	3 Фаза - Договор и Проектна документација
5	ВЕЦ Рамно	Сојак	Куманово	50 MW	3 Фаза - Овластување, Студија и РСППМ
6	ВЕЦ Казандол	ППЕМ Бруселс	Валандово	59.4 MW	3 Фаза - Овластување, Студија и РСППМ
7	ВЕЦ Кичево	Кичево Винд	Кичево	35 MW	3 Фаза - Овластување, Студија и РСППМ
8	ВЕЦ Штип	Инвалл МАК ДООЕЛ	Штип	400 MW	3 Фаза - Овластување, Студија и РСППМ
9	ВЕЦ Вирови*	wbd Adria	Куманово	414 MW	3 Фаза - Овластување, Студија и РСППМ
10	ВЕЦ Плаке	М-В ЕНЕРџИ	Ресен	70 MW	3 Фаза - Овластување, Студија и РСППМ
11	ВЕЦ Копришница	Пера Енерџи	Демир Капија	40 MW	2 Фаза - Анализа и Прелиминарна
12	ВЕЦ Петрово	Пера Енерџи	Демир Капија	40 MW	2 Фаза - Анализа и Прелиминарна
13	ВЕЦ Крушево	ЕОЛ Енерџи Кичево	Крушево	105 MW	2 Фаза - Анализа и Прелиминарна
14	ВЕЦ Дојран 1	Сојак	Дојран	50 MW	1 Фаза - Барање за приклучување, ВП
15	ВЕЦ Дојран 2	Сојак	Дојран	50 MW	1 Фаза - Барање за приклучување, ВП
16	ВЕЦ Прилеп*	Енимас ДООЕЛ Скопје	Прилеп	47.2 MW	1 Фаза - Барање за приклучување, ВП
17	ВЕЦ Подгарина	Мар Енерџи	Скопје	50 MW	1 Фаза - Барање за приклучување, ВП
18	ВЕЦ Вирово	Вертекс Енерџи	Ресен	50 MW	1 Фаза - Барање за приклучување, ВП
19	ВЕЦ Пелагонија	Артемис Винд ДОО	Прилеп	50.2 MW	1 Фаза - Барање за приклучување, ВП
20	ВЕЦ Богданци 2	ЕСМ	Валандово	13 MW	0 Фаза - Идеја
			<b>Вкупно ВЕЦ</b>	<b>1654.8 MW</b>	

Извор: Годишнени и Квартални извештаи за работа за 2024 година, Служба за приклучоци



○ Главни активности во 2024 година во делот на ФЕЦ

1. **Приклучок на ФЕЦ Новаци** – во 2024 година Инвеститорот електронски не извести за продолжување на банкарската гаранција со Анекс 2 и ја достави (арх.бр.11-3403 од 16.05.2024) со рок до 17.02.2025 година и ни достави одлука од РКЕ за продолжување на лиценцата на пробна работа до 17.02.2025 година.
2. **Приклучок на ФЕЦ Осломеј 3А (ЈПП со ЕСМ)** – во 2024 година заверено е известувањето за ставање под напон на приклучокот на ФЕЦ Осломеј 3а и енергетскиот 110kV кабел. Испратено до инвеститорот известувањето за ставање под напон на приклучокот и ФЕЦ Осломеј 3а заедно со пропратната документација. Инвеститорот достави барање за временна работа согласно лиценцата за пробна работа издадена од РКЕ. Испратено известување за временна работа на ФЕЦ Осломеј 3а (арх.бр.11-4072 од 14.06.20024).
3. **Приклучок на ФЕЦ Осломеј 3Б (ЈПП со ЕСМ)** – во 2024 година Инвеститорот достави предлог изведувач на електро делот на приклучокот и ја достави бараната дополнителна документација за изведувачот која е проверена и одобрена. Одржан состанок со инвеститорот и изведувачот за воведување на изведувачот во работа на 110 kV ДВ поле во ТС Осломеј. Изведувачот достави документи за персоналот кој ќе работи во ТС Осломеј. Испратени забелешки на документацијата за персоналот за изведба на приклучокот. Инвеститорот достави депозит како гаранција на Договорот за приклучување. Се одржа увид во тековни активности на приклучок на електропреносна мрежа на кој беа присутни овластени лица од МЕПСО, Инвеститорот и инженерот за изведба од електротехника. На увидот беа констатирани неколку забелешки. Инвеститорот достави предлог термини за одржување на ФАТ за ормарите за релејна заштита, мерење на ЕЕ и АС/DC напојување и истите се потврдени до членовите на РГ на МЕПСО. Инвеститорот достави проект за мерење на ЕЕ. По извршените ФАТ-ови за ормарите за релејна заштита, мерење на ЕЕ и АС/DC напојување доставени се потпишани протоколи. Инвеститорот достави детален проект за управување. Испратен на преглед деталниот проект за управување до член на работна група за управување.
4. **Приклучок на ФЕЦ Ерцелија (стратешки инвеститор)** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
5. **Приклучок на ФЕЦ Пробиштип 1 (споени ФЕЦ Пробиштип, ФЕЦ Чашица и ФЕЦ Бучиште)** – во 2024 година Инвеститорот електронски ја информира Службата за приклучоци за одговорот добиен од Министерство за економија во однос на постапката за добивање на овластување за изградба на производствен капацитет >10 MW. По што е испратен предлог термин за состанок со РКЕ, инвеститорот и МЕПСО во врска известувањето од Министерство за економија, каде што е одржан состанок во РКЕ со присуство на МЕПСО и инвеститорот во врска заклучокот на Влада на РСМ. Инвеститорот го достави одговорот од Министерството за економија за немање потреба од овластување за изградба на производствениот капацитет кој е побаран по насоки од РКЕ од состанокот одржан на 17.05.2024 година. Имено, самата постапка станува голем предизвик во моментот кога 3 (три-те) ФЕЦ (ФЕЦ Пробиштип, ФЕЦ Чашица и ФЕЦ Бучиште) се споени во ФЕЦ Пробиштип 1 (110 MW) во единици со помал инсталиран капацитет од 10 MW, при што инвеститорот во соодветна постапка се стекнал со одобрение за градба на ФЕЦ од ЕЛС, каде како клучен документ во постапката се користи одговорот од Министерството за економија за немање потреба од овластување за изградба на производствениот капацитет, бидејќи се однесува на единици со помал инсталиран капацитет од 10 MW, а инвеститорот сепак продолжил да ја води постапката за приклучок АД МЕПСО, бидејќи вкупниот инсталиран капацитет кој треба да се приклучи на ЕПС е 110 MW, при што уредно ги платил сите обврски за Анализа, Студија и други административни трошоци. Со објаснување на соодветните сектори и служби во една ваква ситуација со цел да не се направи грешка е донесено Решение за согласност за приклучување на преносна мрежа (арх.бр.11-7905 на 10.12.2024 година) кое мора/ло/ да се донесе во соодветен рок, а на 17.12.2024 година заведено со арх.бр. 11-7905/2 е донесено Решение за поништување на согласноста за приклучување на преносна мрежа со дадено образложение дека се нема стекнато со овластување за изградба, по што од страна на инвеститорот е поднесено приговор до РКЕ за што се води постапка пред Комисија на РКЕ, така што понатаму ќе се постапува во зависност од исходот на приговорот.

6. **Приклучок на ФЕЦ Новаци 2** – во 2024 година Консултантот достави податоци кои се барани за започнување на изработка на Студија за приклучување Консултантот достави генерирачки модел за инвертерите, достави тест извештаи за нивото на хармоници од страна на инверторите на SUNGROW. Побарано преглед од службата за СПРА на доставените податоци. Одговор од СПРА на побараниот преглед на доставените податоци за изработка на Студија за приклучување на ФЕЦ Новаци 2. На 18.04.2024 е извршена авансна уплата за изработка на Студија за приклучување. Доставени до раководителот на ОРИ информација за потврдени дополнителни податоци за изработка на Студија за приклучување и информирање на инвеститорот за започнување со изработката на Студијата, со барање следни насоки. Раководителот на ОРИ не извести да се се извести инвеститорот за продолжување на постапката. Инвеститорот е известен за отпочнување со изработка на Студија за приклучување на ФЕЦ Новаци 2 на електропреносна мрежа.
7. **Приклучок на ФЕЦ Битола 180 (ФЕЦ Битола 1 (20MW), ФЕЦ Битола 2 (60 MW) и ФЕЦ Битола 3 (100 MW)** – во 2024 година Одржани состаноци со ЕСМ со предлог за приклучување на ФЕЦ Битола 1 во веќе дефинираниот приклучок за ФЕЦ Битола 2 и Битола 3 во ТС Битола 2 и дефинирање на ново барање за измена на постоен приклучок за да се вметне ФЕЦ Битола 1 во приклучокот заедно со ФЕЦ Битола 2 и ФЕЦ Битола 3. Електронски проследено Барање за согласност за приклучување на преносна мрежа за проверка, пред официјално доставување во архива на МЕПСО. Поднесено барање за измена на постоен приклучок арх.бр.11-4118/1 од 17.06.2024.
8. **Приклучок на ФЕЦ Дуброво ИГМ** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
9. **Приклучок на ФЕЦ Долнени** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
10. **Приклучок на ФЕЦ Арматуш** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
11. **Приклучок на ФЕЦ Скандалци** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
12. **Приклучок на ФЕЦ Стипион (стратешки инвеститор)** – во 2024 година Одржан состанок со инвеститорот за дефинирање на коридор на траса на 400 kV приклучни ДВ на ФЕЦ Стипион. Инвеститорот електронски достави концептуално решение за приклучокот на ФЕЦ Стипион. Инвеститорот достави kmz фајл за далеководот, приклучокот на ФЕЦ Стипион
13. **Приклучок на ФЕЦ Долни Балван (стратешки инвеститор)** – Нема активности.
14. **Приклучок на ФЕЦ Сушево 1** - во 2024 година Состанок со инвеститорот со најава за приклучување на батериски систем за складирање на ЕЕ во ФЕЦ Сушево 1. Одржан состанок со инвеститорот со преглед на состојбата на постапката за приклучување и документацијата која се изработува. Инвеститорот се интересираше за законската регулатива за поставување батериски систем во ФЕЦ Сушево 1.
15. **Приклучок на ФЕЦ Добромири** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
16. **Приклучок на ФЕЦ Пехчево (стратешки инвеститор)** – Нема активности.
17. **Приклучок на ФЕЦ Готен** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
18. **Приклучок на ФЕЦ Сушево 2** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
19. **Приклучок на ФЕЦ Слатина** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
20. **Приклучок на ФЕЦ Димонце** – во 2024 година Испратен одговор на барањето за изработка на студија за приклучување на преносна мрежа до инвеститорот (арх.бр.11-2765/1 од 27.05.2024). Пристигнат допис од РКЕ за одржување состанок согласно одговорот на МЕПСО до инвеститорот за продолжување на постапката.

21. **Приклучок на ФЕЦ Бања** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
22. **Приклучок на ФЕЦ Сушево ГИМ** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
23. **Приклучок на ФЕЦ Арматуш 2** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
24. **Приклучок на ФЕЦ Пробиштип 2** во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
25. **Приклучок на ФЕЦ Битола 4** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
26. **Приклучок на ФЕЦ Балдовенци(стратешки инвеститор)** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
27. **Приклучок на ФЕЦ Убого** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
28. **Приклучок на ФЕЦ Стругово** во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
29. **Приклучок на ФЕЦ Неготино** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
30. **Приклучок на ФЕЦ Демир Капија** - во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
31. **Приклучок на ФЕЦ Дуброво 2** - во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
32. **Приклучок на ФЕЦ Пелагонија 1** - во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
33. **Приклучок на ФЕЦ Трооло** – во 2024 година Испратена Прелиминарна согласност за приклучување на електропреносна мрежа (арх.бр.11-3518 од 23.05.2024). Испратена корегирани Прелиминарна согласност за приклучување на електропреносна мрежа (арх.бр.11-3518/2 од 23.05.2024).
34. **Приклучок на ФЕЦ Фотоника** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
35. **Приклучок на ФЕЦ Сушево 3** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
36. **Приклучок на ФЕЦ Мегленци** – во 2024 година е добиено писмо со ургенција на барањето за приклучување од нови управители на фирмата ЕЛИТЕ ЕНЕРГИЈА арх.бр.11-2555 од 02.04.2024. Испратен одговор со предлог одржување состанок со новите управители арх.бр.11-2555/1 од 08.04.2024. Одржан состанок со новите управители за состојбата на барањето за приклучување на ФЕЦ Мегленци. Испратена информација од состанокот одржан на 18.04.2024 со напомена на податоците кои сеуште не се доставени до МЕПСО. Инвеститорот достави податоци на преглед. Состанок со инвеститорот за состојбата на доставената документација и следните чекори од постапката за приклучување. Информација испратена до инвеститорот во врска одржаниот информативниот состанок одржан на 26.04.2024 година. Инвеститорот достави дополнителни податоци. Испратени до Служба за СПРА на преглед изработените варијанти за приклучување. Инвеститорот го испрати планскиот опфат во dwg формат и ја достави фисибилити студијата. Испратени варијантите за приклучување до инвеститорот. Инвеститорот ги потврди варијантите за приклучување. Информација до инвеститорот дека е потврдена започнатата постапка на е-урбанизам од страна на МТВ за услови за планирање на простор, кои се очекува инвеститорот да ги достави до завршување на анализата за приклучување за потврдување на предложениот опфат. РКЕ побара информација за предметот ФЕЦ Мегленци врз основа на приговор од инвеститорот. Испратен одговор до РКЕ на приговорот на инвеститорот за ФЕЦ Мегленци. Информација од РКЕ дека на 31.05.2024 ќе се одржи состанок со инвеститорот и МЕПСО во однос на поднесениот приговор на

инвеститорот. Инвеститорот достави е-маил кој го испрати до РКЕ со образложение дека го повлекува приговорот кон МЕПСО. РКЕ го прифати повлекувањето на приговорот и извести дека состанокот со инвеститорот и РКЕ се откажува. Добиено Решение од РКЕ за запирање на постапка по приговор на Елите Енергија.Побарани податоци од Инвеститор за подготовка на фактура за изработка на Анализа за приклучување на електропреносна мрежа. Барање до СФР за припрема на авансна фактура за изработка на Анализа за приклучување (05-20/2532 од 03.06.2024) и испратена кон инвеститор авансна фактура бр.134/2024. Информација од СФР за извршена уплата по фактура бр.134/2024. Инвеститорот достави Образец за приклучување, арх.бр.11-4234 од 20.06.2024. Изработена Анализа за приклучување на преносна мрежа од СПРА и испратена кон стручни служби во МЕПСО. Меил од директорот на ОПМ за пролонгирање на рокот за доставување на забелешки, со образложение дека предложениот рок е краток со оглед на годишните одмори. Испратена кон Инвеститор Анализа за приклучување на преносна мрежа. Потврда од инвеститор за прифаќање на доставената Анализа арх.бр.11/4248 од 24.06.2024г. Барање до СФР за припрема на фактура за доплата на Анализа за приклучување и испратена кон инвеститор фактура бр.139/2024 за доплата на Анализа за приклучување. Информација од СФР за извршена уплата по фактура бр.139/2024. Испратена Прелиминарна согласност (арх.бр.11-4254 од 24.06.2024) кон Инвеститорот.

37. **Приклучок на ФЕЦ Соколарци** - во 2024 година Испратена Прелиминарна согласност (арх.бр.11-4379 од 28.06.2024) кон Инвеститорот.
38. **Приклучок на ФЕЦ Брод Гнеотино** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
39. **Приклучок на ФЕЦ Гнеотино** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
40. **Приклучок на ФЕЦ Пелагонија** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
41. **Приклучок на ФЕЦ Свети Николе** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
42. **Приклучок на ФЕЦ Сушица** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
43. **Приклучок на ФЕЦ Копаница** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
44. **Приклучок на ФЕЦ Пелагонија 2** – во 2024 година Инвеститорот достави комплетна документација и образец (арх.бр.11-2802 од 12.04.2024). Варијанти за приклучување испратени до ССПРА на проверка и добиени забелешки. Испратени Варијанти за приклучување на електропреносна мрежа кон Инвеститор. Инвеститорот ги потврди варијантите за приклучување Барање до СФР за припрема на авансна фактура за изработка на Анализа за приклучување. Информација од СФР за извршена уплата по фактура бр.109/2024.
45. **Приклучок на ФЕЦ Веселчани** - во 2024 година Доставена информација до инвеститорот за поднесување на образецот за приклучување. Доставен образец за приклучок арх.бр.11-2579 од 03.04.2024. Забелешки од ССПРА на варијантите за приклучување. Испратени Варијанти за приклучување на електропреносна мрежа кон Инвеститор и потврдени од Инвеститорот. Побарани и добиени податоци од Инвеститор за подготовка на фактура за изработка на Анализа за приклучување на електропреносна мрежа.
46. **Приклучок на ФЕЦ Дебрца** - во 2024 година Инвеститорот достави пополнет образец (арх.бр.11-1527/1 од 08.04.2024). Варијанти за приклучување испратени до ССПРА на проверка и добиени забелешки. Инвеститорот достави електронски корегиран образец кој ќе го достави и преку архива. Испратени Варијанти за приклучување на електропреносна мрежа кон Инвеститор и електронски потврдени од Варијантите од страна на Инвеститорот. Побарани податоци и добиени од Инвеститор за подготовка на фактура за изработка на Анализа за приклучување на електропреносна мрежа. Меил од Инвеститорот со барање да им се достави фактура за изработка на Анализа за приклучување на електропреносна мрежа. Барање до СФР за припрема на авансна фактура за изработка на Анализа за приклучување и испратена кон инвеститор авансна фактура бр.140/2024.
47. **ФЕЦ Чардаклија** – во 2024 година Барање за приклучување на ФЕЦ Чардаклија на преносна мрежа доставено на 19.04.2024, арх.бр.11-2952. Испратени Варијанти за приклучување на преносна мрежа, кон СПРА и добиени забелешки од СПРА. Испратени Варијанти за приклучување на преносна мрежа,

кон Инвеститор. Потврда од инвеститор за прифаќање на доставените Варијанти. Побарани податоци и добиени од Инвеститор за подготовка на фактура за изработка на Анализа за приклучување на електропреносна мрежа. Барање до СФР за припрема на авансна фактура за изработка на Анализа за приклучување и испратена кон инвеститор авансна фактура бр.135/2024. Информација од Инвеститор за уплатени средства по авансна фактура. Усна информација од СФР за извршена уплата по фактура бр.135/2024. Доставена Анализа за приклучување на преносна мрежа од СПРА, со цел ревизија на истата.

- 48. Приклучок на ФЕЦ Кривогаштани** - во 2024 година Електронски пристигнати документи за нов приклучок. Барање за приклучок на преносна мрежа доставено на 20.05.2024, арх.бр.11/3451. Инвеститорот електронски достави дополна на документи. Испратени Варијанти за приклучување на преносна мрежа, кон СПРА и добиени забелешки од СПРА. Побарани и добиени податоци од Инвеститор за подготовка на фактура за изработка на Анализа за приклучување на електропреносна мрежа. Испратени Варијанти за приклучување на преносна мрежа, кон раководителот на ОРИ за идни насоки. По добиените насоки од раководителот на ОРИ, испратени варијантите за приклучување до инвеститорот. Потврда од инвеститор за прифаќање на доставените Варијанти. Барање до СФР за припрема на авансна фактура за изработка на Анализа за приклучување и испратена кон инвеститор авансна фактура бр.138/2024. Информација од Инвеститор за делумно уплатени средства по авансна фактура.
- 49. Приклучок на ФЕЦ Амзабегово** - во 2024 година Инвеститорот електронски испрати комплетна документација која на 30.04.2024 година е доставена во архивата на МЕПСО(арх.бр.11-3166 од 30.04.2024). Испратени Варијанти за приклучување на преносна мрежа, кон СПРА и добиени забелешки од СПРА. Побарани податоци од Инвеститор со цел подготовка на фактура за изработка на Анализа за приклучување на електропреносна мрежа. Испратени Варијанти за приклучување на преносна мрежа, кон раководителот на ОРИ за следни насоки. Потврда од инвеститор за прифаќање на доставените Варијанти. Барање до СФР за припрема на авансна фактура за изработка на Анализа за приклучување и испратена до инвеститорот авансна фактура бр.137/2024. Информација од СФР за извршена уплата по фактура бр.137/2024.
- 50. Приклучок на ФЕЦ Нова Брезница** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
- 51. Приклучок на ФЕЦ Извор** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
- 52. Приклучок на ФЕЦ Куманово 1** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
- 53. Приклучок на ФЕЦ Куманово 2** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
- 54. Приклучок на ФЕЦ и Биогаз Бистреници** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
- 55. Приклучок на ФЕЦ Дабиље – Струмица** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
- 56. Приклучок на ФЕЦ Гарниково** - во 2024 година Испратени Варијанти за приклучување на преносна мрежа, кон СПРА. Забелешки од СПРА по однос доставените Варијанти.
- 57. Приклучок на ФЕЦ Пенуш** – во 2024 година нема интензитет на активности, останува статусот од 2023 година.
- 58. Приклучок на ФЕЦ Осломеј 20** - во 2024 година Одржан состанок со ЕСМ за начинот и припремата на барањето за приклучување во ТС Осломеј. Електронски проследено Барање за согласност за приклучување на преносна мрежа за проверка, пред официјално доставување во архива на МЕПСО.Доставено барање за приклучок арх.бр.11-4118/2 од 17.06.2024.
- 59. Приклучок на ФЕЦ Богданци** - во 2024 година Одржан состанок со ЕСМ за начинот и припремата на барањето за приклучување на електропреносна мрежа.

Во продолжение е дадена Табела 7 со податоци за вид на приклучок на барања за приклучок на ФЕЦ, инвеститор, регион, номинална моќност и во која фаза се наоѓа барањето за приклучок на електропреносната мрежа.

Табела 7. Фаза на постапка на ФЕЦ

МЕПСО		Инвеститор	Тип на приклучок	Регион	Номинална моќност	Фаза
<b>ФЕЦ - Фотонапонски Електрични Центри</b>						
1	ФЕЦ Новаци	МЕЈЕНЕРЦИ	ФЕЦ	Битола	50	6 Фаза - Завршна фаза
2	ФЕЦ Осломеј За (ЈП со ЕСМ)	ОСМ СОЛАР	ФЕЦ	Осломеј	50	6 Фаза - Завршна фаза
3	ФЕЦ Осломеј 36 (ЈП со ЕСМ)	Фортис Енерџи	ФЕЦ	Осломеј	50	6 Фаза - Завршна фаза
	2			Вкупно	150	6 Фаза - Завршна фаза
	0			Вкупно	0	4 Фаза - Изградба и ставање под напон
4	ФЕЦ Ериелија	ЕНЕРѢИ ФАНЕ.СИНГТИМ	ФЕЦ	Свети Николе	80	Договор за приклучување и техничка документација
	2			Вкупно	80	4 Фаза
						80 Договор за приклучување и техничка документација
5	ФЕЦ Новаци 2	Интеренерџо СОЛ	ФЕЦ	Битола	30	3 Фаза - Овластување, Студија и РСППМ
6	ФЕЦ Пробиштип 1	Скај Солар ДООЕЛ Скопје	ФЕЦ	Пробиштип	110	3 Фаза - Овластување, Студија и РСППМ
	2			Вкупно	140	3 Фаза - Овластување, Студија и РСППМ
7	ФЕЦ Битола 180 (ФЕЦ Битола 1, ФЕЦ Битола 2, ФЕЦ Битола 3)	ЕСМ	ФЕЦ	Битола	180	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
8	ФЕЦ Дуброво ИГМ	ИГМ ТРЕЈД	ФЕЦ	Дуброво	80	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
9	ФЕЦ Долнени	Гранд Солар	ФЕЦ	Прилеп	310	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
10	ФЕЦ Арматуш	Италиан Солар Енерџи	ФЕЦ	Битола	29	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
11	ФЕЦ Скандалци	Албаенерџи	ФЕЦ	Штип	450	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
12	ФЕЦ Стипион	ОСТРО СОЛАР	ФЕЦ	Штип	400	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
13	ФЕЦ Долни Балван	РИНУАБЛ ПАУЕР	ФЕЦ	Штип	85	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
14	ФЕЦ Сушево 1	Сушево 1 ДООЕЛ Скопје	ФЕЦ	Штип	100	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
15	ФЕЦ Добромири	СоларВАТ	ФЕЦ	Битола	30	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
16	ФЕЦ Пехчево	ХЕК СОЛАР МК ДООЕЛ, Скопје	ФЕЦ	Пехчево	70	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
17	ФЕЦ Готен	Готен Солар	ФЕЦ	Берово	80	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
18	ФЕЦ Сушево 2	М Енерџи Грууп Ник Скопје	ФЕЦ	Штип	30	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
19	ФЕЦ Слатина	АРТЕМИС ГРУПП ДОО - Скопје	ФЕЦ	Штип	75	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
20	ФЕЦ Димонце	Јофатекс	ФЕЦ	Кратово	40.0	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
21	ФЕЦ Бања	Бања САМ Енерџи	ФЕЦ	Кочани	17.6	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
22	ФЕЦ Сушево ГИМ	ГИМ	ФЕЦ	Штип	50.0	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
23	ФЕЦ Арматуш 2	Виен Енерџи ДООЕЛ Скопје	ФЕЦ	Битола	30.0	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
24	ФЕЦ Пробиштип 2	ДАМ Енерџи ДОО Скопје	ФЕЦ	Пробиштип	200.0	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
25	ФЕЦ Битола 4	Еуроеса Енерџи ДОО Скопје	ФЕЦ	Битола	50.0	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
26	ФЕЦ Балдовенци	Балкан Реџуабл Инвестмент	ФЕЦ	Битола	120.0	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
27	ФЕЦ Убого	ЕПИК ПОВЕР ИНЖЕНЕРИНГ	ФЕЦ	Штип	600.0	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
28	ФЕЦ Стругово	ЕН-ЏИ БИОЕНЕРГЕТИКА Охрид	ФЕЦ	Сопотница	24.0	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
29	ФЕЦ Неготино	Градба 2022 ДООЕЛ	ФЕЦ	Неготино	99.4	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
30	ФЕЦ Демир Капија	МИТ СОЛАР ДООЕЛ	ФЕЦ	Демир Капија	52.0	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
31	ФЕЦ Дуброво 2	ЕМК Малихидроелектрани	ФЕЦ	Дуброво	40.0	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
32	ФЕЦ Пелагонија 1	Интер Дигитал	ФЕЦ	Битола	33.6	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
33	ФЕЦ Трооло	АСИ Трејд	ФЕЦ	Пробиштип	100.0	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
34	ФЕЦ Фотоника	Енерсолар Естејџ 21 ДООЕЛ	ФЕЦ	Битола	35.5	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
35	ФЕЦ Сушево 3	М Енерџи Грууп Ник Скопје	ФЕЦ	Штип	35.1	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
36	ФЕЦ Мегленци	Елите Енерџија	ФЕЦ	Битола	261.0	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
37	ФЕЦ Соколарци	Балкан Солар Грууп	ФЕЦ	Кочани	400.0	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
38	ФЕЦ Чардаклија	РИНУАБЛ ПАУЕР	ФЕЦ	Штип	244.0	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
39	ФЕЦ Кривогаштани	ЕКО ТЕРРА Б.И.О. ДОО Кавадарци	ФЕЦ	Прилеп	69.3	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
	33			Вкупно	4,420	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност

МЕПСО		Инвеститор	Тип на приклучок	Регион	Номинална моќност	Фаза
<b>ФЕЦ - Фотонапонски Електрични Центри</b>						
40	ФЕЦ Брод Гнеотино	ЕСМ	ФЕЦ	Битола	100.0	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
41	ФЕЦ Гнеотино	Фортис	ФЕЦ	Битола	29.0	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
42	ФЕЦ Пелагонија	Настел - Зик Пелагонија	ФЕЦ	Битола	63.0	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
43	ФЕЦ Свети Николе	Тхемис Солар Парк	ФЕЦ	Штип	130.0	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
44	ФЕЦ Сушица	ДПТУ Бојана Енерџи ДОО	ФЕЦ	Струмица	40.0	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
45	ФЕЦ Копаница	Копаница Енерџи ДООЕЛ Скопје	ФЕЦ	Скопје	120.0	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
46	ФЕЦ Пелагонија 2	Пелагонија Фотон	ФЕЦ	Битола	40.0	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
47	ФЕЦ Веселнани	Еко Солар Пауер	ФЕЦ	Прилеп	20.2	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
48	ФЕЦ Дебрца	ГРС СОЛАР ДООЕЛ Скопје	ФЕЦ	Охрид	54.0	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
49	ФЕЦ Амзабегово	И и Д Балкан ДООЕЛ	ФЕЦ	Штип	40.0	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
50	ФЕЦ Долани	БИГ Енерџи Солутионс	ФЕЦ	Штип	56.1	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
11				<b>Вкупно</b>	<b>692.3</b>	2 Фаза Анализа за приклучување и прелиминарна согласност
51	ФЕЦ Нова Брезница	ЕПИК СОЛАР ИНТ	ФЕЦ	Скопје	391.0	1 Фаза - Барања за приклучување, ВП
52	ФЕЦ Извор	Викторија Повер	ФЕЦ	Велес	400.0	1 Фаза - Барања за приклучување, ВП
53	ФЕЦ Куманово 1	Агата Турција	ФЕЦ	Куманово	100.0	1 Фаза - Барања за приклучување, ВП
54	ФЕЦ Куманово 2	Агата Турција	ФЕЦ	Куманово	100.0	1 Фаза - Барања за приклучување, ВП
55	ФЕЦ Бистренџи	Артек Био Енерџија ДООЕЛ СКОПЈЕ	ФЕЦ	Кавадарци	20.8	1 Фаза - Барања за приклучување, ВП
56	ФЕЦ Дабиле - Струмица	Хелиоцентрум ДООЕЛ Струмица	ФЕЦ	Струмица	126.0	1 Фаза - Барања за приклучување, ВП
57	ФЕЦ Гарниково	Гринсолар ДООЕЛ Скопје	ФЕЦ	Прилеп	7.8	1 Фаза - Барања за приклучување, ВП
58	ФЕЦ Пешуш	Фарма Солар ДОО Тетово	ФЕЦ	Штип	83.4	1 Фаза - Барања за приклучување, ВП
59	ФЕЦ Осломеј 20	ЕСМ	ФЕЦ	Кичево	20	1 Фаза - Барања за приклучување, ВП
60	ФЕЦ Згрополци	Метруджам ДООЕЛ	ФЕЦ	Велес	17.0	1 Фаза - Барања за приклучување, ВП
61	ФЕЦ Штип	Прима инкасо	ФЕЦ	Штип	60.0	1 Фаза - Барања за приклучување, ВП
62	ФЕЦ Уланџи 1	Уланџи Енерџи	ФЕЦ	Велес	46.0	1 Фаза - Барања за приклучување, ВП
63	ФЕЦ Уланџи 2	44 Солар	ФЕЦ	Велес	35.7	1 Фаза - Барања за приклучување, ВП
64	ФЕЦ Демир Капија 2	Еко Солар Пауер	ФЕЦ	Демир Капија	20.0	1 Фаза - Барања за приклучување, ВП
65	ФЕЦ Пестришино	Солар НМ Два ДООЕЛ	ФЕЦ	Скопје	61.8	1 Фаза - Барања за приклучување, ВП
15				<b>Вкупно</b>	<b>1,489</b>	1 Фаза - Барања за приклучување, ВП
66	ФЕЦ Ржначино	Скопје Поле Енерџи ДООЕЛ	ФЕЦ	Скопје	38.0	0 Фаза - Идеја
67	ФЕЦ Убого 2	Сан Премиум Груп ДОО Скопје	ФЕЦ	Убого	75.0	0 Фаза - Идеја
68	ФЕЦ Лепопелџи	Кединг ДООЕЛ	ФЕЦ	Пробиштип	75.0	0 Фаза - Идеја
69	ФЕЦ Крушево	ЕОП Енерџи Кичево	ФЕЦ	Крушево	100.0	0 Фаза - Идеја
4				<b>Вкупно</b>	<b>288</b>	0 Фаза - Идеја
69				<b>ФЕЦ</b>	<b>Вкупно</b>	<b>7,260</b>

Извор: Годишнени и Квартални извештаи за работа за 2024 година, Служба за приклучоци

Во табелата во продолжение се прикажани ажурирани податоци за сите поднесени барања за приклучок на ЕПС на АД МЕПСО при што вкупниот потенцијален инсталиран капацитет на основа на поднесените барања изнесува 9.244,1 MW.

Табела 8. Збирна табела за сите барања за приклучок на ЕПС

ОИЕ + СЕЕ	Вкупно	ФЕЦ	ВЕЦ	СЕЕ
Број на предмети	87	65	21	1
Инсталиран капацитет [MW]	9244,1	6971,3	2184,8	88
Приклучени на преносна мрежа [MW]	267	150	117	
Во изградба [MW]	0	0	0	0
Решение за согласност за приклучување [MW]	94	80	14	0
Преиминарни согласности [MW]	5174,4	4560	614,4	0
Анализи за приклучување [MW]	863,1	319,1	544	0
Варијанти за приклучување [MW]	759,2	373,2	298	88
Барања за приклучување [MW]	2086,4	1489	597,4	0

Извор: База на податоци, Служба за приклучоци

Сепак конечната реализација на проектите и приклучувањето на ЕПС е процес кој зависи од повеќе фактори (технички, финансиски, пазарни и слично), па така во тек на идниот период од неколку години ќе се види реалната изводливост на проектите од каде што ќе произлезе и реалниот инсталиран капацитет кој би бил приклучен на ЕПС.

### **3.5 Координација и соработка со други оператори на електропреносни системи и учество во работата на регионални и меѓународни организации**

Во рамките на своите надлежности, согласно точка 4, став 1 алинеја 4 од Програмата за усогласеност, Службеникот за усогласеност ги следеше и редовно беше информиран за активностите во насока на координација и соработка на АД МЕПСО со другите оператори како и учество во работата на регионалните и меѓународни организации.

Своите активности во меѓународни организации и здруженија АД МЕПСО ги реализира преку активното учество во работните и регионалните групи како и во комитетите на ENTSO-E, Европската Енергетска Заедница, СММ контролниот блок и др.

Вработените во Одделот за управување со ЕЕС, активно учествуваат во повеќе работни групи од меѓународен карактер. Работата во овој Оддел тесно е поврзана со користење на европската регулатива, членството во ENTSO-E и соседните Систем Оператори.

Дел од состаноците се реализирани со директно присуство, а дел од нив се одржани online.

ENTSO-E, Европската мрежа на Преносните Систем Оператори, е составена од 42 Систем Оператори за пренос на електрична енергија (ТСО) од 35 земји од цела Европа. Членовите на ENTSO-E имаат за цел воспоставување на либерализиран пазар на енергија и обезбедување на негово оптимално функционирање и интеграција на обновливи извори на енергија во енергетскиот систем на Европа.

Работата на ENTSO-E е организирана во четири комитети, кои се состојат од повеќе работни и регионални групи во кои членуваат вработените од Одделот за управување со ЕЕС:

1. Комитет за управување на системот (System Operations Committee)
2. Комитет за пазарните функции на системот (Market Committee)
3. Комитет за развој на системот (System Development Committee)
4. Комитет за истражување и иновации (Research Development & Innovation Committee)

ENTSO-E е посветена да развие најсоодветни методологии во врска со развојот електроенергетскиот систем, истовремено одржувајќи ја безбедноста на снабдувањето. Иновациите, пристапот заснован на пазарот, фокусот врз клиентите, фокусот на засегнатите страни, безбедноста на снабдувањето, флексибилноста и регионалната соработка се клучни за агендата на ENTSO-E.

### **3.6. Следење на работата на Управниот Одбор**

Во согласност со своите права и обврски во насока на следење на реализацијата на сите процеси, Службеникот за усогласеност преку секојдневно следење на работењето на сите структури на Компанијата, спроведува анализа на актите и документите кои беа носени од Управниот одбор, активно вклучувајќи се во нивното носење со свои сугестии и забелешки. Констатирано е дека при носењето на сите акти и документи е почитувано начелото на транспарентност и независност во нивното носење и притоа не се констатирани значителни отстапувања во спроведувањето на Програмата за усогласеност. Имајќи во предвид дека согласно утврдената практика во соработката со Управниот Одбор, Службеникот за усогласеност присуствуваше на седниците на Управниот Одбор и сите негови забелешки и насоки во однос на работењето, како и мерки за идно постапување се разгледувани и вклопувани во конечните документи и одлуки донесени од нивна страна.

Треба да се нотира забелешката на Службеникот за усогласеност кон УО во делот на начинот на распределба и аплицирање на корисниците на донации и нивно прифаќање од страна на УО, при што по предлог и иницијатива на Службеникот за усогласеност беше доставен Образец - Барање заведено под архивски бр.02-3044 од 26.04.2024 година која стана составен дел на



Правилникот за доделување на донации. Во Образецот за донации кој е објавен на веб страната на следниот линк: [www.mepso.com.mk/index.php/mk/doma/za-nas/pravilnici](http://www.mepso.com.mk/index.php/mk/doma/za-nas/pravilnici), во кое многу прецизно се бараат податоци за барателот на донацијата, за потребата, за целите, за активностите и за остварувањето на ефектите од јавен интерес од донацијата.

Во текот на 2024 година се одржани 39 седници на Управниот одбор од кои 23 седници од страна на претходниот состав на УО (од 80-та седница одржана на 16.01.2024 година до 102-та седница одржана на 22.07.2024 година) и 16 седници од страна на актуелниот состав (од 1-та седница одржана на 01.08.2024 година до 16-та седница одржана на 27.12.2024 година).

Воедно во 2024 година УО одржа 5 Собори на содружници на МЕМО ДООЕЛ Скопје од кои 2 Собори на содружници од страна на претходниот состав на УО (Собир на содружници од 14.02.2024 година и Собир на содружници од 09.05.2024 година) и 3 Собори на содружници од страна на актуелниот состав на УО (Собир на содружници од 01.08.2024 година; Собир на содружници од 12.09.2024 година и Собир на содружници од 26.09.2024 година).

Генерално Службеникот за усогласеност беше информиран за дневниот ред на седниците и присуствуваше на сите седници на кој беше повикуван и даваше активен придонес во работењето во делот на своите надлежности. Може да се констатира дека сите тие седници се спроведени и водени во согласност со процедурите и дека не се забележани неправилности во работењето во однос на независноста во работењето и одлучувањето, при што се разгледувани и одобрувани документи и одлуки важни за работењето на Друштвото, а како позначајни се издвојуваат следните финансиски документи:

- Усвоен е Годишниот финансиски извештај за работењето на АД МЕПСО за 2023 година, доставен со арх.бр.05-2592 од 03.04.2024 година се достави на одобрување на НО на друштвото,
- Усвоен е Консолидираниот годишен финансиски извештај за работењето на АД МЕПСО за 2023 година, доставен со арх.бр.05-2353 од 26.03.2024 година се достави на одобрување на НО на друштвото,
- Усвоена е Консолидираната годишна сметка за остварените финансиски резултати на АД МЕПСО за 2023 година, доставен со арх.бр.05-2310 од 25.03.2024 година се достави на одобрување на НО на друштвото,
- Предлог Одлука бр.02-1956/6 од 29.02.2024 година за распоредување на добивката по Годишна сметка за 2023 година која се достави на одобрување на НО на друштвото.

Врз основа на усвоените финансиски извештаи за 2023 година на АД МЕПСО се гледаат резултатите од следните финансиски податоци:

○ Вкупен приход	8.551.746.892,00	денари
○ Вкупни расходи	7.645.096.560,00	денари
○ Добивка пред оданочување	906.650.332,00	денари
○ Данок од добивка	82.655.831,00	денари
○ Добивка по оданочување	823.994.501,00	денари

Се задолжи Секторот за финансиски работи Годишната сметка да ја достави на разгледување и одобрување до Надзорниот Одбор на Друштвото.

На ден 30.12.2024 година се одржа Годишно Собрание на акционери на АД МЕПСО во државна сопственост Скопје за 2023 година на кое акционерот Министерството за транспорт и врски на РСМ донесе Одлуки со кои ги одобри годишната сметка на Друштвото за 2023 година и консолидираната годишна сметка на Друштвото за 2023 година, ги одобри годишниот финансиски извештај и консолидираниот финансиски извештај за 2023 година, го одобри Годишниот Извештај за работењето на Друштвото во 2022 година, поединечно го одобри работењето на секој член на Управниот и Надзорниот одбор на Друштвото за 2023 година, назначи овластен ревизор за деловната 2024 година и донесе одлука за распределба на добивката која е остварена во деловната 2023 година.

Акционерот со Одлука бр.02-5722/1 од 30.12.2024 година ја усвои годишната сметка за остварените производно-финансиски резултати за 2023 година на АД МЕПСО во државна сопственост Скопје со следниот финансиски резултат:

- Вкупни приходи	8.551.746.892,00 денари
- Вкупни расходи	7.645.096.560,00 денари
- Добивка пред оданочување	906.650.332,00 денари
- Данок од добивка	82.655.831,00 денари
- Добивка по оданочување	823.994.501,00 денари

Акционерот со Одлука бр.02-5717/1 од 30.12.2024 година ја распореди добивката по годишната сметка за 2023 година на АД МЕПСО со следната намена:

- Добивка пред оданочување	906.650.332,00 денари
- Данок од добивка	82.655.831,00 денари
- Добивка по оданочување	823.994.501,00 денари
- Задолжителна општа резерва 5% од нето добивката	41.199.725,00 денари
- Акумулирана добивка	782.794.776,00 денари

Со одлука на Управниот Одбор бр.02-7258/1-1 од 01.12.2023 година, Операторот на електропреносниот систем на Република Северна Македонија, Акционерско друштво за пренос на електрична енергија и управување со електроенергетскиот систем, во државна сопственост, Скопје како носител на лиценцата за пренос на електрична енергија одобрува:

- Регулиран максимален приход за 2024 година од 2.968.605.611,00 денари
- Регулирана просечна тарифа за вршење на регулирана дејност пренос на електрична енергија за 2024 година од 0,5037 денари за пренесен киловатчас електрична енергија, за планирани пренесени количини на електрична енергија од 5.893.497.000 kWh.

Управниот Одбор донесе Одлука за усвојување на Извештаите од независните ревизори, Ревизорската куќа А&БА Гроуп ДООЕЛ, Скопје за финансиското работење на АД МЕПСО, во деловната 2023 година, заведени под архивски број 02-4178/3 на 19.06.2024 година и тоа:

- Посебни финансиски извештаи и Извештај на независниот ревизор на АД МЕПСО со состојба на ден 31.12.2023 година и
- Консолидиран финансиски извештај и Извештај на независниот ревизор на АД МЕПСО со состојба на ден 31.12.2023 година.

Дадено е задолжение на Секторот за финансиски работи извештаите да ги достави на разгледување и одобрување до Надзорниот Одбор на Друштвото, како и да подготви редуциран Извештај во писмена форма кој произлегува од Извештајот на Ревизорската куќа А&БА Гроуп ДООЕЛ.

На 92-та седница одржана на ден 22.04.2024 година УО поднесе Извештај за работењето за 2023 година и донесе Одлука бр.02-2968/4 со која му предлага на НО да го усвои Годишниот извештај за работа за 2023 година.

На 10-тата седница на УО одржана на 20.11.2024 година го разгледа и усвои Финансикиот План на АД МЕПСО за 2025 година, заведен со арх.бр.02-7442/2 на 20.11.2024 година.

На 16 -тата седница на УО одржана на 27.12.2024 година ги усвои следните документи кои се однесуваат за планираните активности за 2025 година и тоа:

- Управниот Одбор на АД МЕПСО ја разгледа и усвои Предлог-Годишната инвестициона програма на Друштвото за 2025 година, доставена со арх.бр.11-8355 на 27.12.2024 година.
- Управниот Одбор на АД МЕПСО ја разгледа и усвои Предлог-инвестиционата програма на Друштвото за периодот 2026-2029 година, доставена со арх.бр.11-8356 од 27.12.2024 година.
- Управниот Одбор на АД МЕПСО го разгледа и усвои Годишниот план за останати потреби на набавки на АД МЕПСО за 2025, доставен со арх.бр.11-8357 на 27.12.2024 година.
- Управниот Одбор на АД МЕПСО го разгледа и усвои предложениот План за останати потреби на набавки на АД МЕПСО за 2025-2027, доставен со арх.бр.11-8358 на 27.12.2024 година.
- Управниот Одбор го разгледа и усвои Годишниот План за работа на АД МЕПСО за 2025 година, доставен со допис бр.01-8359 на 27.12.2024 година.
- Управниот Одбор го разгледа и усвои Планот за јавни набавки за 2025 година, доставен со допис со арх.бр. 11-394 на 22.01.2025 година.

Со одлука на Управниот Одбор бр.02-6337/1-1 од 30.09.2024 година, Операторот на електропреносниот систем на Република Северна Македонија, Акционерско друштво за пренос на електрична енергија и управување со електроенергетскиот систем, во државна сопственост, Скопје како носител на лиценцата за пренос на електрична енергија одобрува:

- Регулиран максимален приход за 2025 година од 2.721.286.487,00 денари
- Регулирана просечна тарифа за вршење на регулирана дејност пренос на електрична енергија за 2025 година од 0,4420 денари за пренесен киловатчас за планираните пренесени количини од 6.156.483.000 kWh електрична енергија.

### **3.7. Следење на реализацијата на капитални инвестиции**

Имајќи го во предвид значењето на капиталните инвестиции од аспект на развој и стабилност на електропреносниот систем на АД МЕПСО, како и влијанието на реализацијата на капиталните инвестиции врз утврдување на тарифа за вршење на регулирана дејност пренос на електрична енергија од страна на РКЕВУ, особено е важно да се следи реализацијата на инвестициите утврдени согласно годишната инвестициона програма (ГИП). Ваквата потреба ја согледа и НО со што го задолжи УО да доставува извештаи за реализацијата на капиталните инвестиции.

Во доменот на своите надлежности и стекнатото искуството од страна на Службеникот за усогласеност се даваа предлози и сугестии за надминување на одредени проектни ризици во функција на успешна реализација на проектите.

Имено во изминатиот период се започнати поголем број на проекти кои се однесуваат на рехабилитација и модернизација на енергетската инфраструктура, како и во делот на дигитализација и управување на системите, но статусот на позначајните инвестициски проекти во енергетската инфраструктура што ги реализира АД МЕПСО во 2024 година се дадени во табела 9 која е извадок од Информацијата заведена под бр.11-7306 која е изработена од Одделот за развој и инвестиции и доставена до НО на 14.11.2024 година.

Сепак за соодветно следење на реализацијата на проектот во информациите и извештаите е потребно да се утврдат дополнителни индикатори за следење на динамиката за секој од проектите кои може да бидат: следење на временската рамка (време во месеци), следење на исплатата на средства (денари/евра или %), датум на започнување и датум на завршување на договорот, вредност на договоорот, бариери во реализација на проектот (вид и опис на бариера), идентификација на слабостите на изведувачите во извештаите на НО и проект менаџерите (вид и опис), следење на број на дописи, известувања, состаноци, теренски увиди и слични активности.

Табела 9. Статус на проекти во 2024 година

					Дефиниција на проектот	
Реден број	Опис на проектот	Проектен број (СБ)	статус на проектот	процент на реализација	забелешка	
				%		
1	Ревитализација на 2x110kV ДВ "ТС Бунарцик - ТС Миладиновци"	11-000020	започнат проект	20	Во тек е изработка на проектната документација	
2	Ревитализација на 110 kV ДВ ТС Штип - ТС Овче Поле	11-000013	започнат проект	95	Теренските работи се завршени, објектот е пуштен во работа, се чека употребна дозвола	
3	Ревитализација на 110 kV ДВ ТС Штип - ТС Пробиштип	11-000014	започнат проект	95	Теренските работи се завршени, објектот е пуштен во работа, се чека употребна дозвола	
4	Рехабилитација на ТС Скопје 4	11-000001	завршен	100		
5	400 kV интерконективен далекувод ТС Битола 2 – македонско/албанска граница	11-000019	започнат проект	37	<b>Проектот е во застој</b> Набавена е 50% од опремата, Изведбата е на ниво на 5%, се чека одлука за статусот на проектот	
6	Ревитализација на 110kV ДВ ТС Велес - ТС Овче Поле	11-000011	започнат проект	95	Изведбените активности се завршени, објектот пуштен во работа, се чека употребна дозвола	
7	Ревитализација на 110kV ДВ ТС Скопје 4 - ТС Велес	11-000012	започнат проект	20	Изведбените активности не се започнати	
8	Ревитализација на 110kV ДВ ТС Битола 1 - ТС Прилеп 1	11-000010	започнат проект	60	Изведени се темели и анкери за носивите столбови, теренските работи се во <b>застој</b> поради поврзаноста со трансформаторите во ТС Битола 2	
9	Набавка и монтажа на опрема за рехабилитација на ТС Битола 2	11-000023	започнат проект	95	Се очекува завршување на теренските работи останува за изработка Проект на изведена состојба.	

					Дефиниција на проектот	
Реден број	Опис на проектот	Проектен број (СБ)	статус на проектот	процент на реализација	забелешка	
				%		
10	Трансформаторска станица 400/110 kV ТС Охрид и ново 400 kV ДВ поле во ТС Битола 2	11-000018	започнат проект	56	Набавена е опрема, монтиран трансформатор Изведени работи околу 25%	
11	Консултант за Мак-Алб	11-000009		83	Поништена постапка за јавна набавка, во подготовка е нова постапка за реобјава	
12	2 x 110kV ДВ ТС БТЗ - ТС БТ4	11-000021	завршен	95	Изведбените активности се завршени, објектот пуштен во работа, се чека употребна дозвола	
13	400 kV ДВ ТС Штип-македонско-српска	11-000015	завршен	95	Изведбените активности се завршени, објектот пуштен во работа, се чека употребна дозвола	
14	Зајакнување на преносната мрежа во Југоисточна Македонија	11-000028	започнат проект	80	Доставено е урбанистички со идеен проект, с прегледува од работната група, во подготовка постапката за набавка	
15	Ревитализација на 400/110 KV ТС Дуброво	11-2021-01	завршен	100	Останува дел за плаќање	
16	Реконструкција и санација на командни згради во трафостаници за подобрување на енергетски карактеристики, интеграција на обновливи извори на енергија и намалување на емисии на CO2	11-2021-06	завршено	100	Останува дел за плаќање	
17	Набавка и монтажа на телекомуникациски опрема и далечински мониторинг на ТС	11-2021-09	завршено	100	Останува дел за плаќање	
18	SEETSOC & CrossBow научно-истражувачки проекти	11-000026	завршено	100		
19	Лот 3: Набавка на опрема и изградба на подземна инсталација за оптичко поврзување на АД МЕРСО со АД ТЕ-ТО и АД МЕРСО со ТС Г. Петров	08-000114	не е отпочнато	0	Платен аванс	
20	Надзор над градба на објекти	11-2022-11	започнат проект	5	Активни само во ТС Охрид	
21	Набавка и замена на примарна Високонпонска опрема во трафостаници - 110 KV разделувачи	10-2022-14	започнат проект	70	Опремата е набавена, се изработува документација за јавна набавка	
22	Мерење на електромагнетно нејонизирачко зрачење на 110kV ДВ ТС Скопје 1 - ТС Југохром-ТС Тетово 1 од аспект на заштитата на животната средина	11-2024-01	не е отпочнато	0	Изготвена документација за јавна набавка	

Дефиниција на проектот					
Реден број	Опис на проектот	Проектен број (СБ)	статус на проектот	процент на реализација %	забелешка
23	Реконструкција на 110kV ДВ Гостивар- ТС Осломеј- Кичево- Сопотница- Битола 1	11-2024-02	не е отпочнато	0	Во подготовка е документација за јавна набавка
24	Приклучување на 110 kV ДВ ХЕЦ Вруток-ТС Скопје 1 во една трансформаторска станица од полошки регион	11-2024-03	не е отпочнато	0	
25	Изградба на ТС 400/110 kV Куманово (1x300 MVA)	11-2024-04	не е отпочнато	0	
26	Уред за корекција на напонски профил	11-2023-05	започнат проект	20	Започнато проектирање
27	Паметно одржување и Asset Management	11-2024-05	не е отпочнато	0	Платен аванс по договор
28	Реконструкција и санација на командни згради во трафостаници за подобрување на енергетски карактеристики, интеграција на обновливи извори на енергија и намалување на емисии на CO2	11-2024-06	не е отпочнато	0	Изготвена документација за јавна набавка

Извор: Извештај за статусот на проекти за 2024 година, Оддел за развој и инвестиции

Генерално оценка е дека на дел од проектите динамиката на реализација не се одвива според динамичкиот план, а одредени информации за секој проект (активности, статус, динамика и слично) може да се видат во Табела 9 изработени од Одделот за развој и инвестиции. Но, за поконкретни податоци и информации за проектите кои се реализираа во 2024 година се дадени во Планот за развој на електропреносниот систем за период 2025-2035 во глава 3, 4, 5, 6, 7, 8 и 9 од страна 13 до страна 47 со детален опис за секој проект изработен и предложен од Одделот за развој и инвестиции.

Воедно започнати се голем број на постапки, активности, соработки во делот на идентификација на проекти, како и во делот на соработка со банки и EU Delegation во делот на финансирање на проекти, соработка со ENTSO-E, EnCS, TRINITY, USAID, GIZ и други. Се следи и унапредува Системот согласно меѓународниот стандард ISO 9001:2015. Изготвување и комплетирање на целокупната документација согласно барањата на системот на менаџмент со квалитет односно стандардот ISO 9001:2015.

Независно од предизвиците на глобалната економска и енергетска нестабилност и сложените услови на пазарот, МЕПСО успеа да обезбеди сигурно, доверливо и стабилно функционирање на преносната мрежа, продолжувајќи со реализацијата на клучните капитални инвестициски проекти. Голем дел од овие проекти беа успешно завршени според планираната динамика, демонстрирајќи ефикасност и посветеност кон одржлив развој. Сепак, значителното зголемување на цените на материјалите на светските пазари, доцнењето во испораката на опрема поради глобалните настани и актуелните енергетски услови во државата беа фактори кои доведоа до продолжување на роковите за имплементација на одредени проекти и студии.

### 3.8. Предизвици – состојби и мерки

Еден од поголемите предизвици со кој се соочи АД МЕПСО во 2024 година е *Сајбер инцидентот* кој го изврши напаѓач кој доби неовластен пристап до внатрешната мрежа преку напад со брутална сила на локална сметка на Firewall изложена на интернет во период од 01.03.2024 (12:58:35) до 05.03.2024 (00:00:00). Напаѓачот користел неовластен пристап преку VPN со користење на заборавена застарена сметка која била користена за далечински одржување на систем од надворешна трета страна, што покажува на неусогласеност или недоволно управување со пристапните контроли. Овие услови обединети креирале околности кои овозможиле на напаѓачот да изведе успешен напад и да го компромитира безбедноста на личните податоци.

Преземените активности и мерки во процесот на опоравување по нарушувањето на безбедноста на личните податоци беа сеопфатни и добро координирани, со фокус на брзо и ефикасно

намалување на штетата и обезбедување на континуирана заштита на личните податоци. Инцидентот беше брзо откриен и веднаш беа преземени соодветни мерки за изолација и спречување на понатамошно ширење на нападот.

Најголем дел од системите и податоците се вратени во нормална работа и имаат своја употребна вредност, но останаа и делови кои делумно или целосно неможат да се вратат. Во целиот процес на опоравување, посебно внимание беше посветено на зајакнување на безбедноста на системите преку технички подобрувања и организациски мерки. Имплементирани се современи безбедносни технологии и спроведени се обуки за вработените за подобрување на свеста за сајбер безбедност. Реизградбата на ИТ инфраструктурата дополнително ја зајакна безбедноста, овозможувајќи воспоставување на нови, понапредни безбедносни стандарди и процедури.

Овие активности значително ја зголемуваат заштитата на личните податоци и ја намалуваат можноста за идни инциденти. Свкупно, преземените активности за опоравување и заштита на личните податоци беа ефикасни и ја демонстрираа посветеноста на компанијата МЕПСО за обезбедување на високо ниво на безбедност на личните податоци. Овие активности придонесоа за подобрување на безбедносната инфраструктура и процесите, со што се минимизираат можните негативни ефекти од нарушувањето на безбедноста на личните податоци и се обезбедува долгорочна заштита.

*Препораките и мерките* кои треба да се преземат во однос на заканите од рансомвер и од актерите коишто користат операции за шифрирање бараат детално планирање на следниве стратегии и тактики кои се дадени од страна на консултат за да ја одбрани и обезбеди својата клучна ИТ и ОТ инфраструктура.

Приоритизирање на стратегиите за ублажување и намалување на ризиците ќе ги заштити клучните податоци на МЕПСО и ќе обезбеди континуитет во работењето при рансомвер закани, а се однесуваат на:

- *Управување со ранливостите*, Редовно ажурирање и крпење на системите со особено внимание на новооткриените ранливости и наследените системи. Управување со ранливостите на ОТ и ICS/SCADA преку ажурирање и крпење на системот треба да ги земе предвид потенцијалните влијанија врз времето на работа и достапноста на системот, како и импликациите по безбедноста на работниците,
- *Бекап стратегии*, Да се вршат редовни, офлајн бекапи на клучните податоци. Да се осигура дека резервните копии се чуваат на безбедно место и не се достапни од главната мрежа за да се помогне со повратот на податоци во случај на рансомвер напад,
- *Планирање на одговор на инциденти*, Да се развие и рутински да се тестира План за одговор на инциденти кој ќе вклучува процедури за одговор на рансомвер нападите и вклучување на редовни Вежби на работна маса (ТТХ). Овде треба да се опфатат стратегии за идентификување, ограничување, елиминирање и поврат за да се минимизира застојот и загубата на податоци.
- *Мрежна редувантност*, Инвестирање во редувантна инфраструктура и во системите за преземање (failover) за да се обезбеди континуитет во работењето во тек на напад. Избалансирајте го оптоварувањето низ повеќе сервери за да се распореди сообраќајот ефективно и да се одржи работењето во текот на настани кои вклучуваат поголем сообраќај. Искористете ги системите за преземање да го пренасочите сообраќајот во случај на напад на примарните сервери.

Воедно со цел за преземање на соодветни мерки и активности во насока на обезбедување на функционалност на електропреносниот систем АД МЕПСО беше во координација со енергетската асоцијација на преносни систем оператори – ENTSO-E, при што се почитуваа сите насоки и препораки кои доаѓаа од комитетите на ENTSO-E.

Во изминатата година АД МЕПСО континуирано ја следеше состојбата на енергетскиот сектор во државата, регионот и Европа и согласно податоците со кои располага и во рамките на своите

надлежности доколку процени дека се можни нарушувања во однос на движењето на цените на берзите во регионот, начинот на номинирање од страна на поедини снабдувачи, движењето на нивото на акумулациите и производството на електрична енергија од термо базата и користењето на системските резерви, навремено доставуваше информации до надлежните институции. Исто така се превземаа сите неопходни мерки во насока на тоа Балансно одговорните страни редовно да ги доставуваат своите планови согласно потпишаните билатерални договори, т.е БОС од отворениот пазар да обезбедат доволно енергија за своите клиенти.

За таа цел АД МЕПСО предлагаше одржување редовни состаноци со енергетските компании и РКЕ, заедно со претставниците на Владата на Република Северна Македонија, Министерството за транспорт, Министерството за економија и новоформираното Министерството за енергетика и минерални сировини како би можело навреме да се превенираат евентуални пореметувања во електроенергетскиот сектор на нашата држава.

Согласно законските обврски, а со цел да се обезбеди сигурен и непречен пренос на електрична енергија посебно за зимскиот период, АД МЕПСО ги презема сите неопходни активности меѓу кои:

- Навремено ги заврши сите предвидени ремонтно-ревизиони активности и целосно ја подготви и стави во функција електропреносната мрежа со цел овозможување на вршење на енергетската дејност пренос на електрична енергија и управување со електропреносниот систем за зимскиот период.
- Го стави максималниот расположив капацитет на интерконективните водови на располагање на учесниците на пазарот и навремено ги спроведе сите планирани аукции за алокација на расположиви прекугранични преносни капацитети со што се овозможува увоз-извоз или транзит на ЕЕ низ нашиот ЕЕС.
- Организира аукции на системски услуги со цел обезбедување на потребните капацитети на балансна енергија за 2024 година согласно Планот за набавка на системски услуги. Исто така, во случај на недостаток од балансни услуги на домашниот пазар, побаруваше дополнување на потребните количини од регионалниот пазар. Потпишан е договор за размена на балансна енергија на регионален пазар.
- Ги обезбеди потребните количини на ЕЕ за покривање на загубите во преносната мрежа за 2024 година.

Исто така во текот на 2024 година на веб страницата на АД МЕПСО се објавени и редовно ажурирани сите информации кои треба да бидат достапни до корисниците на преносната мрежа согласно Правилата за формата, содржината и динамиката на доставување и објавување на податоците наведени во Член 82 став 5 од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија” бр. 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија” бр. 96/19, 236/22,134/24 и 147/24),.

На овој начин се изврши систематизирање на податоците кои треба да бидат достапни на корисниците на преносната мрежа. Покрај овие податоци на веб страницата на АД МЕПСО се објавуваат и редовно се ажурираат сите податоци и информации кои ОЕПС, согласно Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија” бр. 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија” бр. 96/19, 236/22,134/24 и 147/24) и подзаконските акти од овој домен, а воедно податоците се објавени и на: платформата за транспарентност на ниво на ЕНТСОЕ и платформата за Market monitoring на РКЕ.

Несомнено е дека еден од поголемите предизвици со кој се соочува на АД МЕПСО е наплатата на финансиски средства од одредени компании кои се однсеуваат на исполнување на Договорите за учество на годишната/месечните аукции на прекугранични преносни капацитети, односно наплата на ненаплатените фактури од по основ на прекугранични преносни капацитети од годишната аукција.

Како што беше и претходно напоменато во 2024 година немало проблеми и отворени прашања од аспект на процесите почнувајќи од регистрација на учесниците за учество на аукција на прекугранични капацитети, објавата на слободниот прекуграничен капацитет, дозволување или ограничување на учеството на компаниите согласно наплатата, спроведувањето на аукцијата, доделувањето на слободниот прекуграничен капацитетот, објавување на резултатите, фактурирањето и следењето на наплатата, опомена за ненаплатениот капацитет, па се до одземање на ненаплатениот капацитет и негово понудување на следната аукција.

Исто така немало евентуални нарушувања и непочитувања на Договорите склучени со соседните систем оператори односно билатералните аукции на границите МК-РС и МК-БГ и со аукциската куќа ЦАО Подгорица каде ни се дадени капацитетите за алокација на границите МК-ГР и МК-КС, ниту пак со компании кои се регистрирани и имаат право да учествуваат на аукциите на прекугранични преносни капацитети.

Согласно наведеното, во 2024 година немало потреба од преземање мерки, бидејќи договорите се почитувале од сите учесници. За 2024 нема регистрирано одбивање на физички трансакции на учесници на пазарот на електрична енергија поврзани со прекуграничните капацитети.

Вкупниот број на предмети кои се водат во Секторот за финансиски работи – СФР е 29 од кои за 6 предмети во соработка со Секторот за правни и општи работи – СПОР се водат постапки за наплата, а останатите доспеваат за наплата во 2025 година.

Во однос на промените кои се констатирани во наодите од 2023 година во однос на 2024 година треба да се нотира дека со еден од корисниците на годишниот прекуграничен преносен капацитет односно со РИНУАБЛ ПАУЕР ИНТЕРНАЦИОНАЛ ДООЕЛ Скопје, врз основа на Договорот за учество на годишната/месечните аукции на прекугранични преносни капацитети на македонско – бугарската граница за 2023 година бр.09- 6448 од 22.11.2022 година, од страна на АД МЕПСО се води постапка пред Арбитражниот суд на Стопанската комора на Република Северна Македонија со цел за наплата на ненаплатените фактури од по основ на прекугранични преносни капацитети од годишната аукција.

Конечно со Арбитражна пресуда од 30.10.2024 година делумно е уважено тужбеното барање. Уважен е делот во однос на долгот по фактури, а одбиено е барањето за изгубена добивка. Поднесено е Барање за извршување до извршител на 05.12.2024 година и во еден дел е започнато извршувањето.

Со ФУТУРЕ ЕНЕРЏИ ЕНД ЕКСЧАЈНЏ ДИНАМИКС - КОСОВО, ПОДРУЖНИЦА ФУТУРЕ ЕНЕРЏИ ЕНД ЕКСЧАЈНЏ ДИНАМИКС – СКОПЈЕ е раскинат договорот за балансна одговорност и истиот повеќе не е БОС (балансно одговорна страна) и е влезен во состав на друг БОС.

Имено како предизвик во 2024 година треба да се нотира и наплатата од компанијата ФУТУРЕ ЕНЕРЏИ ЕНД ЕКСЧАЈНЏ ДИНАМИКС - КОСОВО, ПОДРУЖНИЦА ФУТУРЕ ЕНЕРЏИ ЕНД ЕКСЧАЈНЏ ДИНАМИКС – СКОПЈЕ која има барано пролонгирање на рок на неподмирени фактури за балансна одговорност и рок за надополнување на финансиските гаранции, како и рок за плаќање на неподмирени обврски но со Известување бр.09-8059 од 16.12.2024 године, при што од страна на АД МЕПСО не се прифатени овие барања.

Воедно од страна на СФР е доставено Известување бр.05.7485/2 од 13.12.2024 година до ФУТУРЕ ЕНЕРЏИ ЕНД ЕКСЧАЈНЏ ДИНАМИКС - КОСОВО, ПОДРУЖНИЦА ФУТУРЕ ЕНЕРЏИ ЕНД ЕКСЧАЈНЏ ДИНАМИКС – СКОПЈЕ со што компанијата е известена дека не е доставено финансиско обезбедување после активирана Банкарска гаранција, при што е активиран дел од паричен депозит.

Треба да се напомене дека од страна на Секторот за правни и општи работи – СПОР директно или индиректно преку ополномоштени адвокати уредно се водат повеќе судски предмети за заштита на интересите на АД МЕПСО каде се јавува како тужител или како тужен по разни основи за активности од тековното работење како што се постапки од физички и правни лица поради незадоволни страни при експропријација, одредени дејствија врз основа на стечајни постапки, надомест на штети по разни основи, осигурување, камати од ненавремено платени фактури и слично.



### **3.9. Соработка со Службата за Оперативен контролинг, план и анализа и стратешко планирање и развојни анализи**

Во рамките на своите овластувања и согласно одредбите од Правилникот за работењето, овластувањата, правата и обврските на Службеникот за усогласеност, во својата работа и редовни активности во 2024 година Службеникот за усогласеност посебен акцент стави на комуникацијата и соработката со Службата за Оперативен контролинг, план и анализа, Службата за внатрешна ревизија и Службата за стратешко планирање и развојни анализи која е опишана во следните точки 3.9.1, 3.9.2 и 3.9.3 дадени во продолжение на Извештајот.

#### **3.9.1. Соработка со Службата за оперативен контролинг**

Еден од поважните сегменти во делот на следење на спроведување на активностите и постапките за јавни набавки е работењето на Службата за оперативен контролинг до која во текот на 2024 година, од страна на подружниците/секторите постапувајќи по Планот за јавни набавки за 2024 на АД МЕПСО, доставија 109 Барања за започнување на постапки за јавни набавки од вкупно планирани 240.

Во текот на 2024 година, склучени се вкупно 113 договори помеѓу АД МЕПСО и други договорни страни (компанији), а воедно е ажурирана и Дата базата во која се евидентирани склучените Договори помеѓу АД МЕПСО и носителите на Договорите по објавени јавни набавки. Во оваа дата база се евидентирани и Договори за постапки во реализација – довршување на постапки на јавни набавки започнати пред и во 2024 година за кои е пропишана примена на ЗЈН. Преку оваа Дата база континуирано се следи реализацијата на секој поединечен договор за потребите на Службата за оперативен контролинг. Службата за оперативен контролинг, врши редовно следење на постапките за Јавни набавки, по доставени барања за јавна набавка во 2024 година во координација со Одделот за комерцијални работи.

Исто така, во текот на 2024 година, Службата за оперативен контролинг, изработи преглед на реализација на Годишната инвестициона програма (ГИП) за 2024 година, Годишниот план за останати потреби (ОПН) за 2024 година и Планот за јавни набавки на АД МЕПСО за 2024 година, како и за секој квартал од 2024 година.

Службата за оперативен контролинг, постапуваше по доставените барањата за пренамена на средства, односно измена и дополна на Годишната инвестициона програма, Планот за останати потреби и Планот за јавни набавки на АД МЕПСО за тековната 2024 година.

Согласно тековните потреби на подружниците и секторите и врз основа на доставените барања беа реализирани вкупно 44 барања за пренамена на средства. Истите се евидентирани во Базата за евиденција на изготвени барања за пренамена (измени и дополнување). По донесувањето на Одлуки за пренамена на средства од страна на Управниот Одбор на АД МЕПСО, Годишната инвестициона програма, Планот за останати потреби и Планот за јавни набавки на АД МЕПСО за тековната 2024 година, се ажурирани. Согласно направените измени доставени беа ажурирани верзии до сите организациони единици. Врз основа на направените измени во Планот за јавни набавки на АД МЕПСО за 2024 година (ПЈН), Службата за комерцијално работење во координација со Службата за оперативен контролинг, последната верзија на ПЈН го објави на веб-страницата на Бирото за јавни набавки.

Службата за оперативен контролинг редовно изготвуваше квартални, годишни извештаи и план за работењето на АД МЕПСО ги доставуваше на разгледување и усвојување до Управниот одбор на АД МЕПСО и Надзорниот одбор на АД МЕПСО.

Воедно во 4-тиот квартал од 2024 година беа изготвени оперативни template-и за подготвување на Годишната инвестициона програма за 2025 година, Инвестиционата програма за 2026-2029 година, Годишниот план за останати потреби на набавки за 2025 година, Планот за останати потреби на набавки за период 2026-2027 година и Планот за јавни набавки за 2025 година на АД МЕПСО и истите се доставени до подружниците/секторите за пополнување.

Остварени се повеќе работни средби и состаноци со претставници од подружниците/секторите на кои е презентираан начинот на пополнување и изготвување на плановите.

По добивање на пополнетите планови и нивно консолидирање и унифицирање, повторно се реализирани состаноци со директорите на подружниците/секторите на кои е направена оптимизација на плановите и конечно договорени сите детали.

Во согласност со претходно кажаното во 2024 година се изработени следниве документи и тоа:

- Изработена е Предлог Годишната инвестициона програма за 2025 година и доставена до УО со архивски број 11-8355 од 27.12.2024 година.
- Управниот одбор на АД МЕПСО ја разгледа и одобри со Одлука со архивски број 02-8362/2 од 27.12.2024 година.
- Надзорниот одбор на АД МЕПСО ја разгледа и одобри со Одлука со архивски број 02-8396/6 од 30.12.2024 година.
- Изработена е Предлог Инвестициона програма за период 2026-2029 година и доставена до УО со архивски број 11-8356 од 27.12.2024 година.
- Управниот одбор на АД МЕПСО ја разгледа и одобри со Одлука со архивски број 02-8362/3 од 27.12.2024 година.
- Надзорниот одбор на АД МЕПСО ја разгледа и одобри со Одлука со архивски број 02-8396/7 од 30.12.2024 година.
- Изработен е Предлог Годишниот план за останати потреби на набавки во 2025 година и доставен до УО со архивски број 11-8357 од 27.12.2024 година.
- Управниот одбор на АД МЕПСО го разгледа и одобри со Одлука со архивски број 02-8362/4 од 27.12.2024 година.
- Надзорниот одбор на АД МЕПСО ја разгледа и одобри со Одлука со архивски број 02-8396/8 од 30.12.2024 година.
- Изработен е Предлог Планот за останати потреби на набавки во 2026-2027 година на АД МЕПСО и доставен до УО со архивски број 11-8358 од 27.12.2024 година.
- Управниот одбор на АД МЕПСО го разгледа и одобри со Одлука со архивски број 02-8362/5 од 27.12.2024 година.
- Надзорниот одбор на АД МЕПСО ја разгледа и одобри со Одлука со архивски број 02-8396/9 од 30.12.2024 година.
- Во овој период изработен е Годишниот план за работа на АД МЕПСО за 2025 година и доставен е до УО со архивски број 01-8359 од 27.12.2024 година.
- Управниот одбор на АД МЕПСО го разгледа и одобри со Одлука со архивски број 02-8362/6 од 27.12.2024 година.
- Надзорниот одбор на АД МЕПСО ја разгледа и одобри со Одлука со архивски број 02-8396/10 од 30.12.2024 година.

Во текот на 2024 година, Службата за оперативен контролинг ги изработи извештаите за работењето на АД МЕПСО, и тоа:

- Годишен извештај за работењето на АД МЕПСО за 2023 година.
  - Квартален извештај (Q4 2023) за работењето на АД МЕПСО за период 01.10.2023 до 31.12.2023
  - Квартален извештај (Q1 2024) за работењето на АД МЕПСО за период 01.01.2024 до 31.03.2024
  - Квартален извештај (Q2 2024) за работењето на АД МЕПСО за период 01.04.2024 до 30.06.2024
  - Квартален извештај (Q3 2023) за работењето на АД МЕПСО за период 01.07.2024 до 30.09.2024
- Горенаведените извештаи за работењето на АД МЕПСО во тековната 2024 година се одобрени со одлуки од страна на Управниот одбор на АД МЕПСО и Надзорниот одбор на АД МЕПСО.

Службата за оперативен контролинг, учествуваше во изготвувањето на материјалите поврзани со Барањето за определување на регулиран максимален приход и регулирани просечни тарифи за регулираната дејност пренос на електрична енергија кои беа доставени до Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги, во делот на планирани инвестиции, реализирани инвестиции и пресметка на планирана амортизација за планираните инвестиции согласно планираната динамика на завршување на истите.

На барање од Министерството за транспорт на РСМ и новоформираното Министерство за енергетика, рударство и минерални сировини на РСМ, во Јули 2024 година, Службата за оперативен контролинг во соработка со други сектори и служби во АД МЕПСО изработи и достави релевантни податоци за статусот на започнати и реализирани проекти и активности, планови, програми за работа, извештаи за реализација, како и финансиска состојба на институцијата за 2021 година, 2022 година, 2023 година и прва половина од 2024 година.

### **3.9.2. Соработка со Службата за стратешко планирање и развојни анализи**

Поради важноста и значењето на анализите во стратешкото планирање како и претходно така во 2024 година перманентно се следеа активностите на Одделение за план и анализа ,кои претставуваат редовни работни задачи.

Имено, изработени се детални анализи и согледувања на остварените приходи и расходи во претходниот период како што се:

- Преглед на приходи и расходи од финансиското работење на АД МЕПСО по квартали во 2024 година ; ( прв, втор и трет квартал )
- Преглед на остварените приходи од финансиското работење по квартали во 2024 година; ( прв , втор и трет квартал )
- Преглед на трошоците на АД МЕПСО по аналитички конта по квартали во 2024 година; ( прв, втор и трет квартал )
- Преглед на останатите трошоци од работењето по квартали во 2024 година; ( прв, втор и трет квартал )
- Изготвени се Финансиски извештаи за работењето на АД МЕПСО Скопје по квартали во 2024 година и истите се доставени на разгледување и усвојување до Управниот и Надзорниот одбор; ( прв, втор и трет квартал )
- Изготвен е Годишен Финансиски извештај за работењето на АД МЕПСО Скопје за 2023 година, и истиот е доставен на разгледување и усвојување до Управниот и Надзорниот одбор;
- Извештајот кој што го покрива периодот на работењето на компанијата од 01.10 до 31.12.2023 година (четврт квартал) и истиот е доставен на разгледување и усвојување до Управниот и Надзорниот одбор;
- Изготвен е Консолидиран Финансиски извештај за работењето на АД МЕПСО Скопје за деловната 2023 година и истиот е доставен на разгледување и усвојување до Управниот и Надзорниот одбор;
- Изготвено и доставено до РКЕ (септември 2024 година), Барање за одобрување на регулиран максимален приход и просечна тарифа за вршење на регулирана дејност пренос на електрична енергија на АД МЕПСО Скопје за втора година од регулиран период, за 2025 година, од регулираниот период 2024-2026 година, согласно *Правилникот за начин и услови на определување на регулиран максимален приход и регулирани просечни тарифи, за пренос на електрична енергија, организирање и управување со пазарот на електрична енергија и дистрибуција на електрична енергија*, за регулираната енергетска дејност, пренос на електрична енергија;
- Изработени се дополнителни податоци и анализи на остварените приходи и расходи-трошоци, регулирани основни средства и сл. согласно доставените барања од Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги на Република Северна Македонија, а во врска со апликацијата за цена;
- Изготвен е Финансиски план на АД МЕПСО за 2024 година, ( Измена на Финансиски план на АД МЕПСО за 2024 година ) -од февруари 2024 година. Бидејќи од 01.01.2024 година е во примена новата тарифа за регулираната енергетска дејност пренос на електрична енергија, која беше

зголемена за 13,68 %, се направија нови прогнози за очекуваните приходи и расходи за операторот на електропреносниот систем за 2024 година. Исто така и некои од влезните параметри имаа значителни промени, како што се вредностите за загубите во преносната мрежа, поради тоа се наметна потребата од Измена на финасискиот план на АД МЕПСО за 2024 година, со која се даде пореална слика за финасиското работење на компанијата за наредниот период.

- Изготвена е Измена на Финансискиот план на АД МЕПСО за 2024 година, од септември 2024 година, согласно одобрената регулирана просечна тарифа за пренос на електрична енергија која е во примена од 01.01.2024 година, остварените приходи и трошоци во претходниот период од тековната година, како и одобрените и предвидени трошоци за набавката на електрична енергија за покривање на одобрените количини на технички загуби во преносната мрежа, пренесените трошоци, приходите од алокацијата-доделувањето на прекуграничните преносни капацитети, платите и слично, согласно донесената Одлука од РКЕ за одобрување на регулиран максимален приход, регулирана просечна тарифа и тарифи за пресметковни елементи.
- Изработен е на Финансискиот план на АД МЕПСО за 2025 година, (од ноември 2024 година), согласно важечката преносна тарифа од 0,2935 денари по пренесен киловат час, направените прогнози за пренесените количини на електрична енергија, предвидените приходи по овој основ, приходите по основ на алокацијата на прекуграничните преносни капацитети направените согледувања за планираните потребни средства за закупот на балансниот капацитет, трошоците за набавка електрична енергија за покривање на загубите во електропреносната мрежа, приходите и расходите по основ на балансниот механизам, како и планираните останати приходи и расходи од работењето на компанијата. Истиот е доставен на разгледување и усвојување до Управниот и Надзорниот Одбор на Друштвото;
- Изработена е Измената на Финансискиот план на АД МЕПСО за 2025 година, (од декември 2024 година), согласно донесената Одлука од РКЕ од 02. Декември 2024 година за промена преносната тарифа од 0,2935 денари по пренесен киловат час, на 0,3101 за пренесен киловат час електрична енергија или зголемување од 5,67% со важност и примена од јануари 2025 година. Согласно утврдената просечна регулирана тарифа за пренос за 2025 година и планираните пренесените количини, се планирани приходите од преносот, како и планираните приходи од доделувањето на прекуграничните преносни капацитети во висина на очекуваните за 2024 година и планираните останатите приходи, предвидени се планираните вкупни приходи на Друштвото за 2025 година. За планираните вкупни трошоци за 2025 година, замени се во предвид спроведените тендерски постапки за 2025 година за набавката на загубите во преносната мрежа, и трошоците за сопствената потрошувачка, додека трошоците за закуп на балансниот капацитет се предидени во иста висина на очекуваните остварувања за 2024 година и сите останати трошоци се предвидени согласно остварувањата во претходниот период и предвидените за наредниот период. Изработени се податоци за планираните приходи и расходи по месеци и квартали за 2025 година, отплата на кредити, и други податоци согласно Финансискиот план за 2025 година. Истиот е доставен на разгледување и усвојување до Управниот одбор и Надзорниот одбор на друштвото;
- Изработени се повеќе анализи и согледувања за состојбата и работењето на АД МЕПСО, приливи и одливи на средства во 2024 година, состојба со финансиските средства и начини на подобрување на деловното работење на компанијата до крајот на годината;
- Доставени се податоци до Министерството за финансии на месечно ниво, односно извршено е пријавување и евидентирање на обврските кое се врши преку Електронскиот систем за пријавување и евиденција на обврски, (ЕСПЕО), кој го воспоставува, управува, и одржува Министерството за финансии, согласно со Законот за пријавување и евиденција на обврски кој е во примена од мај 2018 година;

- Доставени се податоци до Министерството за финансии за Реализација на приходи и расходи и инвестиции по месеци и збирно по квартали ( за прв, втор, трет,четврт квартал), како и остварените приходи и расходи по поделни ставки и позиции;
- Изработени се анализи и согледувања за состојбата и работењето на АД МЕПСО до крајот на годината, приходи – расходи, финансиски резултат, пренесени количини на електрична енергија и сл ;
- Соработувано е со Секторот за правни работи во врска со пресметката на бруто платата за тековната година, исплатената бруто плата во одреден период од годината, како и потребните средства за бруто плата во наредниот период;
- Анализирани се Финансиските извештаи на компанијата (Биланс на состојба, Биланс на успех, Извештаи за парични текови,) и добиени се соодветни показатели за профитабилноста, ликвидноста, рентабилноста и ефикасноста во работењето на компанијата за соодветниот период, како и рационалното користење на средствата;
- Изработени се анализи и информации за тековното работење на компанијата со податоци за остварувањата за подолг период од неколку години, податоци за тарифата за пренос и динамиката и реализацијата на останатите приходи и расходи од редовното работење на компанијата, податоци за приходите од регулираната енергетска дејност пренос на електрична енергија, финансиски резултат од работењето и графичко презентирање на истите;
- Доставени се податоци и образложенија за годишниот извешај на ТСО за регулираниот период на преносот на електрична енергија од страна на РКЕ, регулираниот модел, начинот на пресметка на одобрениот максимален приход, процентуалното учество на соодветните елементи во истиот, оперативните трошоци, инфлаторниот индекс, пренесените трошоци, трошоците за ЕНТСО е, приносот на средства, WACC, пондерирана просечна цена на капиталот, вредноста на регулираните средства, инвестиционите вложувња и сл.
- Обработени се податоци за приходите и расходите, со цел намалување на трошоците т.е нивна оптимизација и постигнување поголема ефикасност и ефективност во користењето на човечките и материјалните средства и ресурси на Друштвото, и постигнување на поповолен финансиски резултат;
- Изработени се извештаи за работењето на организациониот дел – План и анализа по квартали и на годишно ниво;
- Извршување на останати работни задачи согласно работните обврски;

Одделение за план и анализа со својата експертиза и искуство во изработка на претходно наведените документи претставува еден од поважните фактори за носење на правилни одлуки и квалитетно планирање од страна на менаџментот на АД МЕПСО. Препорака е дека ваквата подготвеност и спремност на Одделение за план и анализа е потребно да се оддржи на високо ниво со перманентна обука на вработените од одделението и со поголема посветеност на помладите лица кои работат во одделението.

### 3.9.3. Соработка со службата за внатрешна ревизија

Имајќи ја во предвид улогата и значењето на службата за внатрешна ревизија од страна на Службеникот за усогласеност ги следеше активностите во 2024 година на службата за внатрешна ревизија која работеше согласно позитивната законска регулатива, а врз основа на усвените краткорочни и среднорочни планови и тоа:

- **Стратешки план** за извршување на внатрешна ревизија за период од 2024 до 2026 година бр. 12-7622/2 од 18.12.2023 год. доставен до Централната единица за хармонизација при Министерството за финансии на РСМ со бр. 12-7622 од 18.12.2023 год.
- **Годишен план** за извршување на внатрешна ревизија за 2024 година бр. 12-7622/1 од 18.12.2023 год. доставен до Централната единица за хармонизација при Министерството за финансии на РМ со бр. 12-7622 од 18.12.2023 год.

Согласно горе наведеното, Службата за внатрешна ревизија во 2024 година ги имаше следните ревизорски активности:

1. Генерален преглед и детална анализа за евентуални настанати промени и ажурирање на Меѓународни стандарди за професионално извршување на внатрешна ревизија – MCP, согласно The Institute of Internal Auditor Global.
2. Исполнување на препораките од Акциониот план за постапување по преораките на Државниот завод за ревизија на РСМ содржани во конечниот Извештај бр.19-229/6 од 20.03.2023 година. т.е.
  - *Организирање на службата за внатрешна ревизија од НО на друштвото, како и нејзино целосно екипирање со стручен кадар, при што се изврши доекипирање во службата со вработување на уште тројца внатрешни ревизори.*
3. Како и претходните години така и во 2024 година се вршеше усогласување на внатрешната регулатива на Службата за внатрешна ревизија согласно со Нацрт извештајот и Конечниот извештај за извршена ревизија на финансиските извештаи и ревизија на усогласеност за 2021 година на Операторот на електро преносниот систем на Република Северна Македонија, Акционерско друштво за пренос на електрична енергија и управување со електроенергетскиот систем АД МЕПСО, издаден од страна на Државен завод за ревизија ДЗР.
4. Изработен е Извештај од спроведена „Ревизија на ИТТК во делот на системот на контрола во процесите на заштита и безбедност од Сајбер напади на мрежата на АД МЕПСО“ со цел ревизија на системот на контрола во процесите на заштита и безбедност од Сајбер напади на мрежата на АД МЕПСО.
5. Изработен е Извештај од спроведена „Системот на контрола во процесите на работењето на Операторот на електропреносен систем во структурата на АД МЕПСО“ со цел ревизија на системот на контрола во процесите на работењето на Операторот на електропреносниот систем во структурата на АД МЕПСО, со акцент на примарната обврска, оперативно управување со националниот електропреносен систем.

При вршењето на овие ревизии и активности, Службата за внатрешна ревизија имаше континуирана деловна соработка (комуникација) со стручните служби во АД МЕПСО.

Внатрешните ревизори при АД МЕПСО зедоа учество на повеќе обуки, работилници, инфо сесии како во земјата така и во странство со цел за следење на промените на стандардите во внатрешната ревизија, дополнување на знаењата и вештините во насока на зајкнување на капацитетите на Службата за внатрешна ревизија.

---

#### **4. Начин на следење на Програмата за усогласеност и мерки за идно постапување**

---

Имајќи ја предвид сложената состојба предизвикана од надворешни фактори како што беше енергетска криза која имаше силен импакт врз работењето на Компанијата, воените дејствија во Украина и Русија, настаните на Блискиот исток и слично, сепак сите структури во АД МЕПСО во 2024 година се стремеа кон исполнување на тековните работни активности и обврската за обезбедување на технички и други услови за примена на Програмата за усогласеност и за запознавање на вработените со одредбите од Програмата.

Сите вработени во АД МЕПСО, на чело со раководството (иако се направени голем број на промени), во текот на 2024 година во своето работење покажаа посветеност кон почитувањето на правилата на однесување предвидени со Програмата за усогласеност. Ставањето на располагање на бараните податоци на Службеникот за усогласеност се одвиваше без проблеми. На секое барање за достава на податоци и информации се одговараше во назначениот рок, при што податоците се доставувани по електронски пат или непосредно со предавање на потребната документација.

##### **4.1. Едукација и обука на вработените од страна на Службеникот за усогласеност**

АД МЕПСО ги превзема сите потребни активности за запознавање на сите вработените со одредбите на Програмата за усогласеност и генерално најголем дел од вработени се веќе запознаени, со истата, како и со обврските кои произлегуваат од Програмата. Информацијата е пред се преку официјалната интернет страна на компанијата, како и преку огласните табли во објектите, но сепак е потребно дополнително информирање за активностите поврзани со транспарентноста во работењето.

За таа цел Службеникот за усогласеност во соработка со Одделот за човечки ресурси ја подготви Програмата за едукација која има 3 (три) модули, а која има потенцијал за развивање и на повеќе модули во наредната година. Целта на оваа програма е да ги запознае вработените со начините за примена на позитивните законски прописи, запознавање со политиките на компанијата, споделување на искуства во областа на транспарентноста, независноста, управувањето со ризици, интегритетот и професионалната етика, како и организирање на инфо сесии за тимска работа и за реализација на Програмата за усогласеност.

Имено, модулите се креирани така што ги опфаќаат клучните сегменти на Програмата за усогласеност и е дизајнирана и претставена во Power Point презентација за полесно прикажување и поголема видливост на следниве модули:

##### **Модул 1 – Вовед/воведен модул**

- 1.1. Опис на законска регулатива во енергетскиот сектор
- 1.2. Права, обврски, значење и улога на АД МЕПСО
- 1.3. Програма за усогласеност на АД МЕПСО во однос на обврските кои произлегуваат од сопственичко раздвојување

##### **Модул 2 - Транспарентност, независност и интегритет**

- 2.1. Поимување на транспарентност, независност и интегритет
- 2.2. Политика на интегритет

##### **Модул 3 – Проценка на ризици од корупција**

Како до ``0`` та корупција во АД МЕПСО?

Во зависност од секојдневната динамика на редовни обврски на вработените и од карактерот и спецификите на работните места, Службеникот за усогласеност се трудеше да одржува инфо сесии со презентирање на Модулите, како и во секојдневните контакти со структурите на сите нивоа на Компанијата да ги презентира и појаснува одредбите на Програмата и да работи на нивно спроведување.

## 4.2. Комуникациски канали

Заради добивање на информации за спроведување на обврските кои произлегуваат од Програмата за усогласеност, функционира воспоставениот комуникациски канал помеѓу Службеникот за усогласеност и вработените во АД МЕПСО од една и корисниците на услугите од друга страна. Целта на оваа комуникација е да овозможи Службеникот за усогласеност да добива информации за настани поврзани со неетички и илегални активности (како конфликт на интереси, истекување на комерцијално осетливи информации, нееднаков третман на корисниците, неусогласеност со Програмата и слично), а во исто време заштита на интегритетот и идентитетот на личноста која ја доставува информацијата.

Во насока на спроведување на комуникацијата помеѓу засегнатите страни, на компаниската интернет страна е поставен посебен линк за Програмата за усогласеност, каде ќе може да се пристапи до сета потребна документација поврзана со спроведувањето на Програмата за усогласеност. <https://www.mepso.com.mk/index.php/mk/doma/usoglasenost/programa>

Освен информативниот карактер, на линкот има можност да се пристапи до Формулар на кој секој заинтересиран ќе може да достави информации кои го засегаат спроведувањето на Програмата, да прикачи скениран документ или фотографија, и сето тоа по негов избор анонимно. <https://www.mepso.com.mk/index.php/mk/doma/usoglasenost/nepravilnosti>

Согласно одредбите од глава 6 од Програмата за усогласеност, секој член на УО, НО или вработен во АД МЕПСО е должен, доколку дојде до сознанија или на било кој начин воочил ваков тип на однесување, истото да го пријави како коруптивно однесување. За таа цел, а согласно одредбите од Законот за заштита на укажувачи, ако има потреба тогаш Службеникот за усогласеност е подготвен во случај ако се однесува за строго доверлива документација да ги спроведе процедурите за да се стекне со безбедносен сертификат “строго доверливо“ како услов за поседување и обработување на класифицирани информации и нивно соодветно процесирање до надлежните институции што во досегашното работење немало потреба или ваков случај.

Воедно во делот на информации од јавен карактер (ИЈК), а во согласност со член 36 од Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер, во АД МЕПСО има назначено 2 (две) службени лица за посредување со ИЈК. Овие службени лица подготвуваат годишен извештај за спроведување на Законот за СПИ и истиот го доставуваат до Агенцијата до 31 јануари во тековната година за претходната година и го објавува на веб страницата на АД МЕПСО во државна сопственост, Скопје.

Во 2024 година до АД МЕПСО во државна сопственост, Скопје се пристигнати вкупно 8 (осум) барања за пристап до информации од јавен карактер и тоа:

- На 24.01.2024 година, Здружението на граѓани Центар за граѓански комуникации, бара увид во постапката за јавна набавка и инсталација на крајни станици.
- На 21.02.2024 година, Здружение на граѓани Центар за граѓански комуникации, бара име и презиме на адвокати/ адвокатски друштва чии услуги се користеле во текот на 2023 година; износни на извршени исплати и основата за секоја исплата и информација како е избран секој од адвокатите/ адвокатските друштва чии услуги се користеле.
- На 06.02.2024 година, Јованчо Јовановски од Битола, ги бара сите Колективни договори за измени и дополнувања на Колективниот договор на АД МЕПСО во периодот од 2018 до 2024 година, како и сите пречистени текстови на Колективниот договор на АД МЕПСО во периодот 2018-2024 година.
- На 11.06.2024 година, Дарко Спироски бара список на генерални директори на АД МЕПСО во периодот од 2006 до 2018 година, со временски период на извршување на нивната функција.
- На 18.06.2024 година, Маја Јовановска бара увид во тендерска постапка за набавка на Cyber Security услуги.
- На 18.06.2024 година, Маја Јовановска бара увид во договор склучен помеѓу Друштвото и ЦПП услуги ДОО Скопје.



- На 11.07.2024 година, Институтот за демократија- ИДЕА бара број, име и презиме на вработени со договор на дело во последните три години.

- На 18.07.2024 година, Здружението на граѓани Центар за граѓански комуникации, бара увид во постапката за јавна набавка на Договор за реконструкција на административна зграда.

Службените лица за посредување со информации од јавен карактер, постапувајќи согласно законските одреби од Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер, во законски определениот рок одговорија позитивно на сите барања, односно овозможен е увид во бараните информации.

#### **4.3. Оценки, наоди и препораки**

Врз основа на претходно наведеното во Извештајот, генерална оценка е дека Програмата за усогласеност во најголем дел се спроведува и почитува од страна на сите нивоа на вработени и хиерархиска поставеност на АД МЕПСО.

Заради зголемениот интерес за приклучување на нови производни капацитети и можните ризици за нарушување на начелото на транспарентност, објективност и недискриминаторски пристап кон сите корисници на електропреносниот систем согласно своите надлежности и обврските кои произлегуваат од Програмата за усогласеност, во насока на следење на обезбедување на транспарентност, објективност и недискриминаторски пристап кон сите корисници на електропреносниот систем, Службеникот за усогласеност редовно ја следеше работата на Службата за приклучоци.

Треба да се истакне високата свесност на вработените во Службата за приклучоци за важноста и значењето на транспарентноста, објективноста и недискриминаторски пристап во постапката за приклучување на преносна мрежа на потрошувачи и производители на електрична енергија. Постапката се води согласно Мрежни правила за пренос на електрична енергија (Службен Весник на РСМ бр.04/2022) и Законот за енергетика (“Сл. Весник на РМ” бр. 96/18, “Сл. Весник на РСМ” бр. 96/19 и “Сл. Весник на РСМ” бр. 236/22). Службата за приклучоци спроведува постапки врз основа на укажувања од соодветни надлежни институции дека постапката треба да се води по постојните мрежни правила се додека не се инкорпорираат одредбите од измените на Законот за енергетика (“Сл. Весник на РСМ” бр. 236/22),

Воедно Службата за приклучоци има изработено нацрт верзија на Мрежни правила согласно измените на Законот за енергетика (“Сл. Весник на РСМ” бр. 236/22), како и графички прикази за приклучување на ЕПС на АД МЕПСО и ги има доставено до УО на АД МЕПСО на 16.06.2023 година, додека на 24.11.2023 година има побарана информација за статусот на доставените до УО на 16.06.2023 година измени на мрежните правила за пренос на електрична енергија во делот приклучување на преносна мрежа согласно измените на Законот за енергетика со цел за нивно усвојување, треба д се нагласи дека досега овие измени на мрежните правила не се усогласени со Законот за енергетика. Согласно измените на Законот за енергетика (“Сл. Весник на РСМ” бр. 236/22) во кој е дефиниран документот прелиминарна согласност за приклучување на производителите на преносна мрежа со инсталиран капацитет над 10 MW, во насока на спроведување на постапката за приклучување на производителите на преносна мрежа притоа почитувајќи ги измените на Законот за енергетика, Службата за приклучување почна со издавање на прелиминарна согласност за приклучување на производители на преносна мрежа кој документ е потребен на производителите да започнат со постапка за добивање на овластување за изградба согласно измените на Законот за енергетика (“Сл. Весник на РСМ” бр. 236/22).

Во очекување е носењето на новиот Закон за енергетика во кој одредени слабости ќе се надминуваат, а воедно според новиот закон ќе биде потребно да се изработат нови Мрежни правила, така што во едно такво исчекување претходните постапки се одложуваат во очекување на новиот Закон за енергетика.

Сепак додека е ваква ситуацијата (опишана погоре) за надминување на ваквата состојба, покрај веќе дадените препораки и сугестии кои остануваат и за наредниот период, а се однесуваат на следниве:

- Да се следи динамиката заради зголемениот интерес за приклучување на нови производни капацитети и можните ризици за нарушување на начелото на транспарентност, објективност и недискриминаторски пристап кон сите корисници на електропреносниот систем, така што се препорачува покрај изработка на квартални извештаи доследно да се почитува Одлуката на УО на АД МЕПСО од 22.12.2023 година која се однесува на доставување на редовен месечен извештај со информации за секој предмет посебно и табеларен приказ за сите приклучоци,
- Да се зајакнат техничките и кадровските капацитетите на Службата за приклучоци преку набавка на соодветна техничка опрема, возило и слично, како и со спроведување на обуки и едукации, заради зголемување на ефикасноста, со можност за кадровско доекипирање и засилување на Службата за приклучоци, што делумно е подобро.
- Да се координираат активностите меѓу Службата за приклучоци и Секторот за финансиски работи во врска со наплатените средства од фиксниот дел од надоместокот за изградба на нов или надградба на постојан приклучок и банкарските гаранции односно депонираните средства за обезбедување сигурност за спроведување на Договорот за приклучување на преносна мрежа од страна на инвеститорите, пред се заради поголема транспарентност и намена на средствата пожелно е да бидат уплаќани на посебна под-сметка во функција на зголемена ефикасност и ефективност во процесот на управување со приходот кој се остварува од фиксниот дел од надоместокот за изградба на нов приклучок или надградба на постојниот приклучок. Оваа препорака пред се има за цел да го олесни управувањето со средствата, како и нивно наменско користење во насока на зајакнување на техничките капацитети на Службата и на останати вклучени страни од АД МЕПСО во реализација на постапката за приклучување, како и со цел навремена исплата и враќање на уплати кон инвеститори, поради точно утврдени рокови за исплата за да нема пенали и други финансиски импликации врз АД МЕПСО.
- Во постапката на комуникација со потенцијалните баратели за приклучување на електропреносна мрежа, строго да се внимава на почитување на одредбите од Мрежните правила на АД МЕПСО, со почитување на принципот “прв влезен-прв услужен” и строго избегнување на сите облици на дискриминација и нетранспарентност.

Останува и препораката која се однесува и е во функција на зголемено јавно и транспарентно работење во делот на спроведување на постапките за приклучување на ЕПС на АД МЕПСО, дополнително се предлага од страна на Службата за приклучоци во соработка со Службеникот за усогласеност и вклученост на лицето задолжено за постапување за информации од јавен карактер по измените на Мрежните правила да се изработат: *„Насоки со прикази за видови, начини, процедури за приклучок на ЕПС на АД МЕПСО,,*

Бидејќи пазарот на електрична енергија сеуште не е стабилизирани во контекст на енергетската криза, Службеникот активно ги следеше состојбите и даваше свои забелешки во 2024 година, а ги повториле и дел од препораките од претходната година и тоа:

- Во комуникација со надлежните органи, постојано да се вршат интервенции кај јавните институции за редовно подмирување на обврските за плаќање на сметките за електрична енергија кај снабдувачите, како би се овозможило истите да ги подмируваат своите обврски кон АД МЕПСО.
- Да се воведат засилен мониторинг во работењето на Службите на АД МЕПСО, во процесот на регулирање на финансиските и правните обврски на Балансно одговорните страни, како би се избегнал секој можен ризик од субјективност во одлучувањето на вработените во надлежните компаниски служби.

Во доменот на секојдневното административно работење, одредени забелешки и сугестии беа давани од страна на Службеникот за усогласеност, со цел подобрување на ефикасноста во работењето. Потенцирано беше да се внимава во подготовка на точките на Дневен ред на седниците на Управниот Одбор да се избегне менување и додавање на одредени точки на самата седница, како и навремено доставување на материјалите, како би можеле членовите на УО да бидат благовремено информирани. Воедно многу честото менување на плановите за јавни набавки по предлог на службите и подружниците остава впечаток на несоодветно и квалитетно планирање што од друга страна асоцира на одредени можни влијанија во делот на приоритизација на потребите за набавка на оделни стоки и услуги за потребите на АД МЕПСО.

Овие забелешки и препораки од извештајот за 2023 година беа прифатени така што во 2024 година има подобрување во делот на организираноста на седниците на НО и УО и утврдување на точки од дневен ред со навремено доставување на материјали за седниците, кое беше строго побарано да се почитува од страна на Претседателите и членовите како на НО, така и на УО.

Како и претходните години се повторуват препораките и во процесот на следење на конечното завршување на unbundling-от, т.е. организациско, материјално и финансиско раздвојување на компаниите од енергетскиот систем како дел од поранешното вертикално организирано Електростопанство, останува уште обврската за физичка поделба на дел од објектите, пред се трафостаници кои се сеуште во заедничко владеење. Во таа насока, останува препораката на Службеникот за усогласеност кон УО да се иницира забрзување на овој процес, со избегнување на поделба на принципот на идеални половици. Потребно е секој објект поединечно да се анализира и согласно фактичката состојба и функционалност, да се предложи модел за секој објект посебно.

Една од поважните препораки која се базира на Политиката на интегритет и усвоениот План за спречување на корупцијата е да се изработи проценка на ризици од појава на корупција на работните места, преку анализа на ситуациите кои може да доведат до потенцијален судир на интереси и корупција при вршење на службените обврски, овластувања, работните задачи и слично со цел за преземање на мерки за субивање на потенцијалните можности за злоупотреба и коруптивни дејствија.

## **5. Заклучоци и клучни препораки во Извештајот за 2024 година**

Иако во 2024 година имаше целосна промена на менаџментот на АД МЕПСО сепак успешно се одржа континуитетот на работа како на УО така и на НО, вклучително стручните служби и сите вработени во АД МЕПСО, гледано во целина како во изминатите така и во 2024 година може да се каже дека сепак успешно се спроведуваа редовните обврски на АД МЕПСО. Односно може да се констатира дека и во сложени услови, АД МЕПСО успешно ги спроведуваше своите активности што обезбеди стабилен и сигурен електропреносен систем. Доследното применување на одредбите од Програмата потврдуваат дека АД МЕПСО се стреми кон недискриминаторски и транспарентен начин на работа. Сумирајќи ги ефектите од работењето во изминатата година, може да се искаже одредено задоволство од динамиката на имплементација на обврските кои произлегуваат од Програмата, а сите воочени забелешки од страна на Службеникот за усогласеност се вградени во заклучоците и препораките на Извештајот.

### **5.1. Спроведување на мерките со кои се спречува дискриминација и нетранспарентност**

Во делот на спроведување на мерките со кои се спречува дискриминација и нетранспарентност може да се каже дека сите вработени, како и раководните структури на АД МЕПСО со своето однесување и работење покажаа дека се посветени на спроведување на сите мерки кои спречуваат дискриминаторско и нетранспарентно однесување, пропишани со Програмата за усогласеност. Во принцип се реагира на сите забелешки од корисниците согласно пропишаните процедури.

Сите информации битни за корисниците на електропреносниот систем редовно и навремено се објавуваат на интернет страната на компанијата. Се превземаат мерки за подобрување на организацијата со што се подобрува координацијата на активностите и се подига нивото на квалитетот на услугите кои се даваат на корисниците.

### **5.2. Почитување на правилата за однесување од страна на вработените**

Општа констатација е дека одредбите од Програмата за усогласеност генерално се спроведуваат од страна на вработените во АД МЕПСО при вршењето на редовните активности. Обврската за транспарентност во работењето, како и обврската за чување на комерцијално доверливи податоци се спроведуваат, нема докази и не се забележани прекршувања на тие обврски. Во насока на зголемување на довербата и професионалноста од страна на вработените останува потребата задолженијата и обврските кон вработените да се делегираат во писмена форма (емаил, решенија во хартија и сл.) во согласност со постигнатите стандарди за управување и квалитет кој ги има стекнато АД МЕПСО, а никако во усна форма и единствено да се однесуваат на активности и дејствија пропишани во позитивната законска регулатива. Воедно за да нема сомнеж во работата на стручни лица, а со цел за целосно почитување на правилата за однесување од страна на вработените стручни лица останува потребата да дадат лична Изјава заверена на нотар дека за потребите на постојни и потенцијални корисници на ЕПС на АД МЕПСО немаат право директно или индиректно да даваат информации и податоци или евентуално да учествуваат во подготовка на анализи, студии, проекти и слични документи.

### **5.3. Начин на следење на Програмата и известување**

Во делот на начинот на следење на програмата и известувањата може да се каже дека операторот на електропреносниот систем на организиран и законски утврден начин го следи спроведувањето на Програмата за усогласеност. Со актот за систематизација дефинирана е функцијата на Службеникот за усогласеност. Неговите надлежности се специфицирани во Правилникот за работењето како и во Договорот за обезбедување на услуги од Службеникот за усогласеност. Службеникот за усогласеност во рамките на своите овластувања и обврски редовно го следи работењето на Управниот и Надзорниот одбор на Друштвото активно учествувајќи во носењето на сите поважни одлуки со свои забелешки и сугестии, при што соработката со структурите на Друштвото ги оценува на задоволително ниво во насока на споделување на одговорноста при спроведување на сложени активности и процеси во АД МЕПСО.

### **5.4. Клучни заклучоци и препораки**

Врз основа на податоците и наодите од Извештајот во повеќе точки се извлечени соодветни заклучоци, а како *клучни заклучоци* кои може да се издвојат се следниве:

- (1) Иако во 2024 година се направија голем број на персонални промени во структурите на АД МЕПСО генерално вработените, како и раководните структури на АД МЕПСО со своето однесување и работење искажуваат интерес за спроведување на мерки и активности кои спречуваат дискриминаторско и нетранспарентно однесување, пропишани со Програмата за усогласеност,
- (2) Приказот на сите важни информации кои се однесуваат во однос на корисниците на електропреносниот систем редовно и навремено се објавуваат на интернет страната на АД МЕПСО, од страна на Службеникот за усогласеност се интервенира и усно и писмено на е-маил да се ажурират и објавуваат податоците,
- (3) Зголемена е видливоста на Службеникот за усогласеност во АД МЕПСО кој на организиран и законски утврден начин го следи спроведувањето на Програмата за усогласеност, како и со организирање на инфо сесии со вработените со презентирање на модул 1, модул 2 и модул 3 од Програмата за едукација, и
- (4) Квалитативно се постапува по поднесените барања во согласност со Законот за пристап до информации од јавен карактер и се објавува листа на информации класифицирани во оваа категорија.

Во повеќе точки/делови во Извештајот се дадени соодветни препораки, но како клучни препораки базирани на податоците и наодите од Извештајот може да се издвојат следниве:

- (1) Во согласност со усвоената **Политика за Интегритет** и **Планот за спречување на корупцијата** да се изработат следниве документи:
  - **АНАЛИЗА** за проценка на ризици работни места за можна корупција во АД МЕПСО (II и III квартал 2025 година),
  - **АКЦИСКИ ПЛАН** за следење и управување со ризици за можна корупција во АД МЕПСО 2025-2027 (III квартал 2025 година), и
  - **РЕГИСТАР** за можна корупција во АД МЕПСО, (IV квартал 2025 година),
  - Правилници, упатства, протоколи, процедури што ќе произлезат од акцискиот план за следење и управување со ризици за можна корупција во АД МЕПСО 2025 – 2027 (IV квартал 2025 година).
- (2) Следење на динамиката за реализација на проектите, особено на капиталните инвестиции на месечно/тримесечно ниво од страна на УО на АД МЕПСО, преку доставување на минимум месечни информации и тримесечни извештаи за напредокот на реализација од страна на проект менаџерите (тековно за цела 2025 година),
- (3) Да се усвои текстот на **Изјавата за интегритет** на вработените и да се потпише, дека за потребите на постојни и потенцијални корисници на ЕПС на АД МЕПСО немаат право директно или индиректно да даваат информации и податоци или евентуално да учествуваат во подготовка на анализи, студии, проекти и слични документи (I квартал 2025 година),,
- (4) Подигање на свесноста кај вработените за значењето и важноста на транспарентноста и јавноста во работењето, преку обуки, инфо сесии, работилници, анализи, истражувања и слични активности (тековно за цела 2025 година), и
- (5) Од страна на службата за приклучоци во соработка со Службеникот за усогласеност и вклученост на лицето задолжено за постапување за информации од јавен карактер, останува обврската по измените на Мрежните правила (или со изработака на нови Мрежни правила со носење на новиот Закон за енергетика) да се изработат: „Насоки со прикази за видови, начини, процедури за приклучок на ЕПС на АД МЕПСО,“ (тековно во 2025 година),
- (6) Да се воспостави систем за транспарентен интерен модел на планирање на ГИП по принципот „од долу према горе,“ и да се прифати формуларот (циркулар) за планирање, идентификација и приоритизација на потребите за тековно работење, одржување, развој и инвестиции на АД МЕПСО за поефикасно пополнување на оперативни template-и во координација со Службата за оперативен контролинг. (II квартал 2025 година),

Овие клучни заклучоци и препораки кои се дадени во извештајот се само еден дел од активностите кои треба да се спроведат во 2025 година, а кои ќе бидат во функција на поголема транспарентност и ефикасност во работењето на АД МЕПСО.

Во Скопје,

24.02.2025 година

Службеник за усогласеност на АД МЕПСО,

